

Profitti

TALOUS & TILINTARKASTUS 1/2023

Tilintarkastaja
– varmentaja, sparraaja
ja mahdollistaja

Kestävyyssraportoinnilla
kilpaillaan globaaleilla
markkinoilla

Rahanpesulaki uudistui

ANU SERVO

Jatkuva muutos pitää
tilintarkastajan virkeänä

ESG-VALMENNUSOHJELMA 2023

Varmennetaan vastuullinen tulevaisuus

Valmennusohjelma on tilintarkastajille ja varmennustiimien jäsenille suunnattu laaja kokonaisuus vastuullisuuden kentästä, kestävyysraportoinnista ja sen varmentamisesta.

stakatemia.fi/esg-valmennusohjelma

Vastuullisuuden uusi tietopalvelu

ESGpalvelu kokoaa kaiken olennaisen tiedon kestävyysraportoinnista ja vastuullisuudesta. Sisällöntuotannosta vastaa Suomen parhaat ESG-asiantuntijat eri aloilta.

esgpalvelu.fi

Oma kehu ei haise

"Miten kuvailisit itseäsi muutamalla sanalla?"
Olipa kyseessä deittiprofiilin täyttäminen tai työhaastattelutilanne, itsensä kehuminen on meille suomalaisille hankalaa. Moni mieluummin tukeutuu ystävän tai kollegan näkemyksiin sen sijaan, että nostaisi itse itsensä jalustalle.

Asiantuntijamme **Jarkko Raitio** kirjoitti viime syksynä (22.11.2022) blogissaan, kuinka tilintarkastusalaa koettelee työntekijäpula ja uusille osaajille on tarvetta. Alalle houkuttelun ohella myös alalla pysymisen haasteet on yhdistyksessä kuultu. Samaan aikaan kun tilintarkastajien työn merkityksellisyyttä korostetaan uudelle, potentiaaliselle yleisölle, siitä on syytä muistuttaa myös tilintarkastajia itseään. Tämä teema näkyy myös kesäkuun uudistetussa jäsenpäivässä.

Kehuminen ja merkityksellisyyden kokemus työelämässä rakentavat ammatti-identiteettiä. "Menestyminen tilintarkastajana pohjautuu tutkimusten mukaan vahvasti henkilön ammatti-identiteettiin", kirjoittaa myös **Kim Ittonen** kolumnissaan sivulla 31. Kehumalla tehdään näkyväksi se, mikä työssä on tärkeää.

Ammattiylpeys ja työn kokeminen merkitykselliseksi motivoivat, kasvattavat tuloksellisuutta ja auttavat jaksamaan kiireen keskellä. Silti, erityisesti kiirekauden alla, harva tilintarkastaja pysähtyy miettimään työnsä arvoa, vaikka juuri silloin sen muistuttelua eniten tarvittaisiin. Kunkin tilintarkastajan on tänäkin keväänä syytä nostaa itsensä jalustalle, kehua ja muistuttaa itseään onnistumisista. Tilintarkastajien ammattiylpeydestä ja asiakkaiden kiitoksista päästään lukemaan sivujen 23–26 haastatteluista.

Myös ST:n on syytä kehua itseään, nimittäin menestyksekkään ESG-valmennusohjelman ansiosta. Kansainvälisestikin huomioitu valmennusohjelma on saanut kiitosta niin pohjoismaisilta kollegoilta kuin muuallakin Euroopassa. Tästä pääset lukemaan lisää sivulta 20.

Lopuksi haluan kehua itseäni ja taitavia kollegoitani hienosta lehdestä! Olen ylpeä siitä, mitä tänäkin keväänä olemme saaneet aikaan.

Kiitos myös sinulle lukija, kun vietät aikaasi lehtemme parissa. Toivottavasti kevään painos antaa uusia oivalluksia omaan työhösi ja sen merkityksellisyyteen tai vähintään tuo pienen, rentouttavan huilaushetken kiireiden keskellä.

Henna Ristikangas
viestinnän asiantuntija
p. 09 7552 2016

Profiitti

Profiitti on kahdesti
vuodessa ilmestynyt
jäsen- ja sidosryhmälehti.

@STyhdistys

Suomen Tilintarkastajat ry

@suomentilintarkastajat

JÄSENPAIVÄ 2023

edullinen
jäsenhinta

49€

(+ alv 24 %)

Tervetuloa alkukesän koulutus- ja verkostoitumistapahtumaan! Uudistetulla Jäsenpäivällä haluamme tarjota jäsenillemme mahdollisuuden kuulla ajankohtaisista teemoista ja verkostoitua kevään työrupeaman päätteeksi yhdessä kollegojen kanssa.

Jäsenpäivässä käsitellään muun muassa tilintarkastajan työn tulevaisuutta, muuttuvia osaamistarpeita, asiakasviestinnän haasteita, oman osaamisen esiin tuomista ja henkilöbrändin rakentamista.

Jäsenpäivä järjestetään Flavouriumin ainutlaatuisessa Black box -tapahtumatilassa, joka sijaitsee kaiken keskellä Mall of Triplassa, Pasilassa. Iltilaisuudessa meitä viihdyttää PwC:n house band Gains 'N Losses.

Aika: To 8.6.2023

Paikka: Flavouriumin Black box, Helsinki

Kenelle: Suomen Tilintarkastajat ry:n jäsenille

Jäsenhinta: 49 € (+ alv 24 %)

Ilmoittaudu mukaan osoitteessa
stakatemia.fi

Jäsenpäivän innostavan aloituspuheenvuoron pitää mediapersoona ja sarjayrittäjä Jaajo Linnonmaa.

S SUOMEN

T TILINTARKASTAJAT

tilintarkastajat.fi

15

23

35

Profitti

SISÄLTÖ 1/2023

- 5 **Pääkirjoitus**
Oma kehu ei haise
- 6 **Uutiset**
- 9 **Sannan sanoin:**
Kissoista ja kissan hännistä
- 10 **Haastattelussa**
Anu Servo
- 15 **Edunvalvonta**
Puolivillaisista kestävyys-
raportoinnin luonnospykälästä
annettiin varteenotettava
HE-luonnos
- 20 **ESG-valmennusohjelmamme**
puhuu puolestaan
- 23 **Ammattiylpeys**
Tilintarkastaja – varmentaja,
sparraaja ja mahdollistaja
- 27 **Ammattiylpeyttä**
ja armollisuutta
- 29 **Kestävyysraportoinnilla**
kilpailaan globaaleilla
markkinoilla
- 31 **Kim Ittonen:**
Tilintarkastaja rakentaa
ammatti-identiteettiään
läpi uran
- 32 **Rahanpesulaki uudistui**
- 35 **Vuodesta 2023 tulossa**
hidastuvan kasvun vuosi
- 38 **Mitä tiedämme**
pörssiyhtiöiden
tilintarkastuksista ja
tilintarkastajista?
- 40 **Kulisseissa**
Somekampanjalla
tavoitettiin yli 25 000 nuorta
- 41 **SanoiTTaja**
TV-formaatteja
tilintarkastajien makuun
– mitä sinä katsoisit?

23

Tilintarkastusalalla jaetaan yleisesti
näkemyks siitä, että tilintarkastajan pitäisi
olla yhä vahvemmin luotettava sparraaja, joka voi
auttaa yrityksen johtoa tekemään oikeita päätöksiä.

Uudistuneessa jäsenpäivässä käsitellään tilintarkastajan työn tulevaisuutta ja muuttuvia osaamistarpeita

Kesäkuun jäsenpäivä uudistuu. Uudistuneella tapahtumalla haluamme tarjota jäsenillemme mahdollisuuden kuulla ajankohtaisista teemoista sekä verkostoitua kevään työrupeaman päätteeksi yhdessä kollegojen kanssa.

Jäsenpäivä järjestetään yhdistyksen sääntömääräisen vuosikokouksen jälkeen 8. kesäkuuta. Jäsenpäivän tavoitteena on inspiroida sekä kasvattaa jäsentemme yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ammattiylpeyttä.

Jäsenpäivässä 2023 käsitellään muun muassa tilintarkastajan työn

tulevaisuutta, muuttuvia osaamistarpeita, asiakasviestinnän haasteita, oman osaamisen esiin tuomista ja henkilöbrändin rakentamista. Kuulemme mielenkiintoisia puheenvuoroja eri asiantuntijoilta sekä tilintarkastajista koostuvassa paneelikeskustelussa. Jäsenpäivän innostavan aloituspuheenvuoron pitää mediapersoonana ja sarjayrittäjä **Jaajo Linnonmaa**.

Tapahtuma huipentuu ruuan ja mukavan yhdessäolon merkeissä. Livemuusiikkia osallistujille tarjoilee PwC:n oma house band Gains 'N Losses. ■

Kevään opiskelija-apurahat jaetaan toukokuussa

Yhdistys myöntää vuosittain apurahoja tilintarkastusta opiskeleville tai tilintarkastusalaa tutkiville. Tämän kevään opiskelija-apurahahaku päättyi 16. huhtikuuta ja hakemuksia saatiin kaikkiaan 14 kappaletta. Tutkielmien tekijät olivat tunnistaneet ajankohtaiset teemat tilintarkastusalan houkuttelevuudesta,

digitalisaation hyödyntämisestä ja kestävyysraportoinnin varmentamisesta.

Apurahan saaneiden nimet ja tutkimusaiheet julkaistaan toukokuun loppupuolella nettisivuillamme osoitteessa tilintarkastajat.fi.

Yhdistys tukee tilintarkastusalan koulutusta ja tutkimusta myöntämällä apurahoja korkea-

kouluopiskelijoille. Apuraha on luonteeltaan kannustinapuraha, joka voidaan myöntää koulutukseen tai tutkimustoimintaan. Hakija voi olla opinnäytetyöntekijä, vastavalmistunut tai jatko-opiskelija. Apurahat jaetaan hakemusten perusteella. Seuraava apurahahaku käynnistetään keväällä 2024. ■

Kestävyysraportointikilpailu jää tauolle

Vuodesta 1996 lähtien järjestetty kestävyysraportointikilpailu jää tauolle.

Vuosittain järjestettävässä kilpailussa on palkittu Suomen parhaat kestävyysraportit.

Kilpailun järjestäjät pitävät edelleen kestävyysraportoinnin kehitystä tärkeänä. Kilpailun sijaan järjestäjäröhmä kokee tässä hetkessä tärkeämmäksi antaa yritysten keskittyä uuden kestävyysraportoinnin haltuunottoon ja haluaa suunnata omat voimava-

ransa uuden direktiivin mukaisten raportointivalmiuksien kasvattamiseen.

**KESTÄVYYS
RAPORTOINTI
KILPAILU**

”Haluamme kestävyysraportoinnin onnistuvan, joten osaajia ja osaamisen kehittämistä sekä hyvien käytäntöjen kasvattamista tarvitaan. Puhumme siis edelleen, ehkä jopa entistä vahvemmin, asian puolesta, mutta kilpailun sijaan suuntamme voimavaramme uuden sääntelyn mukaisten valmiuksien kasvattamiseen”, täsmentää Suomen Tilintarkastajat ry:n toiminnanjohtaja **Sanna Alakare**. ■

Tilintarkastajapäivässä palkittiin alalla ansioituneita

Tilintarkastajapäivää vietettiin tammikuussa ainutlaatuisessa Pikku-Finlandia-tapahtumakeskuksessa. Paikan päälle tilaisuuteen saapui noin

120 osallistujaa ja etäyhteydellä seurasi satakunta kuulijaa.

Koulutuspäivä huipentui tuttuun tapaan tilintarkastusalalla ansioituneiden henkilöiden palkit-

semiseen. Tänä vuonna Suomen Tilintarkastajat ry:n palkitsemistyöryhmän esityksestä palkintoja jaettiin neljälle henkilölle, neljässä kategoriassa.

Vuoden tilintarkastaja: KHT, JHT Ari Lehto

KHT, JHT Ari Lehto on pitkän tilintarkastajauransa aikana ollut aktiivinen yhdistystoimija 2000-luvun alkuvuosista alkaen – ensin KHT-yhdistyksessä ja sitten Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Ari on ollut merkittävässä roolissa yhdistyksen toimikunta- ja työryhmätyöskentelyssä. Hän on toiminut jäsenenä yhdistyksen kirjanpito toimikunnassa sekä ollut aktiivisesti mukana keskustelemassa ja laatimassa ohjeistuksia tilintarkastustoimikunnassa. Lisäksi hän on ollut jäsenenä yhdistyksen IFRS-käännöstyöryhmässä sekä puheenjohtajana IFAC-käännöstyöryhmässä.

Vuoden kouluttaja: HT Jari Etelämaa

HT Jari Etelämaa on tilintarkastustyönsä ohella sitoutunut tilintarkastajien kouluttamiseen. Jari on ollut Suomen Tilintarkastajat ry:n jäsen pitkään ja toiminut tilintarkastajanaikin jo 34 vuotta.

Jari on erittäin suosittu ja arvostettu luennoitsija tilintarkastajien keskuudessa. Hänen asiantunteva ja käytännönläheinen koulutustapansa sekä vakuuttava ja selkeä esiintyminen ovat saaneet vuodesta toiseen laajalti kiitosta tiedonjanoisilta.

Elämäntyöpalkinto: Valtiopäiväneuvos Olavi Ala-Nissilä

Valtiopäiväneuvos Olavi Ala-Nissilä on yhteiskunnallisella tasolla toiminut tilintarkastaja. Olavi on lisännyt luottamusta yrityksiin toimiessaan niiden tilintarkastajana, mutta ennen kaikkea lisännyt luottamusta yhteiskuntaan toimiessaan lukuisissa kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä ja luottamustoimissa.

Kansanedustajana toimiessaan Olavi on auttanut tilintarkastusalan tunnettuuden lisäämisessä kansanedustajien ja poliittisten päättäjien keskuudessa, esimerkiksi tilintarkastusvelvollisuuden rajojen nostamista koskevan lainsäädäntöhankkeen myötä vuonna 2018.

Vuoden uudistaja apulaisprofessori: Hanna Silvola

Hankenin apulaisprofessori Hanna Silvola on noussut merkittävään rooliin vastuullisuuden ja vastuullisuusraportoinnin uudistuksessa. ST-Akatemian koulutuksissa Hanna on kouluttanut laajalla vastuullisuusosaamisella ja vahvalla pedagogisella otteellaan tilintarkastajia ja yritysten vastuullisuustoiminnoista vastaavia henkilöitä.

Hannalla on ollut merkittävä osuus ESG-valmennusohjelman sisällöissä sekä koko valmennusohjelman läpiviemisessä. Hän on myös ottanut uuden ESG-palvelun tuotannon sisältövastuun. ■

Suomen Tilintarkastajat ry:n toiminnanjohtaja Sanna Alakare porautuu ajankohtaisiin tilintarkastusalaan koskeviin kysymyksiin.

Kissoista ja kissan hännistä

Kiireinen kevätkausi alkaa olla takanapäin ja katseet suuntautuvat pian kohti Suomen suvea ja kissan-kelloja. Tänä keväänä välttyimme erityiseltä poikkeustilanteelta, joka on ollut käsillä edellisvuosina koronapandemian eri vaiheissa ja Venäjän hyökätessä Ukrainaan. Korona on onneksi jo hiipumaan päin sotatilanteen ollessa edelleen raakaa todellisuutta. Vaikutukset ovat julmat inhimillisesti ja näkyvät eri tavoin myös talouden ammattilaisten arjessa. Käsissämme on nyt ollut uudenlainen yhdistelmä energiakysymyksiä, inflaation vaikutuksia ja korkomuutoksia maustettuna muutaman pankin kaatumisella eri mantereilla. Kaiken ohella isommissa yrityksissä on valmistauduttu raportoimaan entistä enemmän myös kestävyystietoja.

Jälleen kerran ihailen katson monipuolista osaamista ja tyyneyttä, miten tilintarkastajamme ovat toimeensa tarttuneet. Ennen kuin ehtii kissaa sanoa, tilintarkastajat ottavat haasteen kerrallaan tarkasteluun. Notkeutta ja ketteryyttä riittää arvioida erilaisia tapahtumia ja niiden vaikutuksia yritysten talouteen mm.

arvostuksiin ja viime kädessä toiminnan jatkuvuuteen. Nämä tilintarkastajakissat eivät kierrä kuin kuumaa puuroa, vaan osaavat sparrata tilinpäätösasioissa sekä muutoin auttaa yritystä ja yrittäjää haastavissa olosuhteissa.

Nuo tarinat jäävät harmillisen usein vain tilintarkastajien kesken kerrotuiksi keskinäisissä keskusteluissa. Miksi? Heidän DNA:ssaan ovat ammattieettiset periaatteet, joista salassapitovelvollisuus on yksi pyhimmistä. He ovat erityisen tarkkoja siitä, että noudattavat näitäkin säännöksiä, kissa vie kielen. Tämä on arvokas ja vaalittava asia. Sen seurauksena meillä on kovin vähän konkreettisia esimerkkejä ja tarinoita kerrottavana siitä, miten mielenkiintoista tilintarkastajan työ on ja miten erilaisia tehtäviä, toimeksiantoja ja tilanteita työssä voi päästä tekemään. Kertomatta jäävät myös ne kohokohdat, kun asioita on saatu korjattua ja yrityksen vaikeudet voitettua.

Kissa pitää siis nostaa pöydälle. Voimme kertoa upeasta ammatista ja sen monipuolisista mahdollisuuksista salassapitosäännösten estämättä. Helpointa monelle on

ollut olla sanomatta mitään. Olen saanut kissojen ja koirien kanssa etsiä tilintarkastajia, jotka haluaisivat kertoa työstään vaikkapa LinkedInissä. Kannustankin useampia tilintarkastajia kertomaan kokemuksistaan ja onnistumisistaan työssään, jopa ihan kissankokoisilla kirjaimilla. Kukas sen kissan hännän nostaisi, jos ei kissa itse?

On tärkeää kertoa tilintarkastajan työstä eri tilanteissa, vaikka kissanristiäisissäkin. Tämä on hieno ammatti, josta voi vilpittömästi olla ylpeä. Olen kuin kissa pistoksissa aina, kun löydän henkilön, joka on innokas kertomaan työstään. Haluamme jatkossakin uusia osajia toimialalle ja on tärkeää, että he kuulevat ammatin monipuolisuudesta.

Kiitos teille kaikille tilintarkastajille! Olette tehneet hyvää työtä erilaisissa tarkastuskohteissanne. Mutta ei se kissakaan kiitoksella elä. Toivotan teille rentouttavaa loma-aikaa – toivoen, ettei sataisi kissoja ja koiria.

Aurinkoisia kissanpäiviä toivottaen
Sanna

PS. en kuitenkaan suosittelen kesäkissaa 😊

10

HENKILÖKUVA

Tilintarkastaja ei ole
koskaan täysin valmis tai oppinut.
Muutokset haastavat tilintarkastajia
ajattelemaan uudella tavalla

– Anu Servo

JATKUVA MUUTOS

pitää tilintarkastajan virkeänä

Tilintarkastajan on jatkuvasti kehitettävä omaa osaamistaan. Tästä Deloitte:n partneri Anu Servo on hyvä esimerkki. Hänellä on takanaan 20 vuotta erilaisissa tilintarkastuksen tehtävissä.

TEKSTI **Marjukka Kähkönen** KUVAT **Terhi Mattila-Viljamaa**

Asiakkaillehan tätä työtä tehdään, vaikka säännellyssä ammattissa toimitaankin.

P

irkanmaalainen **Anu Servo** on Deloitteen tilintarkastus- ja varmennuspalveluiden partneri ja vastaa Deloitteen kestävyysraportoinnin varmennuspalveluista Suomessa. Servo on urallaan tehnyt sekä julkisen puolen että yrityspuolen tilintarkastuksia.

– Muuttuva toimintaympäristö ja asiakkaiden erilaiset tarpeet haastavat tilintarkastajaa omaksumaan jatkuvasti uutta. On myös mahtava tunne, kun pystyy ottamaan ihan uuden kokonaisuuden haltuun.

Servo kertoo olevansa innostunut myös uudesta vastuualueestaan. Mutta ennen kuin syvennyttään siihen, koudataan Servon työhistoriaan. Millainen polku on johtanut nykyiseen vastuutehtävään?

Julkishallinnon tarkastuksesta yrityspuolelle

Servo kasvoi yrittäjäperheessä. Jo lukiossa selkeni, että hän suuntaa kaupalliselle alalle.

– Kipinä tilintarkastusalalle tuli jo yliopiston alkuvaiheessa. Minua on aina kiinnostanut ulkoinen laskenta ja kirjanpito, joten alavalinta oli lopulta aika luonteva.

Opintojen jälkeen Servo aloitti työt Auditorilla, nykyisellä BDO:lla. Työ johti aluksi julkishallinnon tarkastuksiin, ja Servo hankkikin ensin tilintarkastuksen JHT-pätevyyden. Varsinainen tähtäin hänellä oli

KHT-tutkinnossa, jonka hän suoritti parin vuoden päästä.

Kahden äitiysloman jälkeen kypsyi päätös siirtyä isompaan yhtiöön tarkastamaan yrityspuolta. Viimeiset 12 vuotta Servo on työskennellyt Deloitteella. Hän kehuu, että isossa yhtiössä on mahdollista löytää itsestään uusia puolia ja vahvuuksia pitkin työuraa.

– Minulle on resonoinut varsinkin esimiesrooli ja työn painopisteen siirtyminen isojen kokonaisuuksien, asiakassuhteiden ja ihmisten johtamiseen. Olen miettinyt myös hankkivani lisää johtamiskoulutusta.

Servo kokee, että tilintarkastajan työssä tärkeintä on tukea asiakkaita sekä toimia johdon keskustelu- ja sparrauskuoppina. Parhaimmillaan tilintarkastaja tuo keskusteluun jotakin, mikä antaa uusia eväitä tai vahvistusta johdon omalle näkemykselle.

Kokemus kehittää osaamista myös asiakaskohtaamisissa.

– On palkitsevaa, kun pystyy käymään haastavia neuvotteluja ja pääsemään yhteisymmärrykseen tiukassakin paikassa. Asiakkaillehan tätä työtä tehdään, vaikka säännellyssä ammatissa toimitaankin.

Ammattitaitoa kertyy monia reittejä

Toimintaympäristö ja lainsäädäntö muuttuvat, teknologian kehitys luo uusia ilmiöitä ja ratkaisuja, ja myös tilintarkastajan tehtävään liittyvä valvonta ja sääntely tuovat jatkuvasti jotain uutta.

– Tilintarkastaja ei ole koskaan täysin valmis tai oppinut. Muutokset haastavat tilintarkastajia ajattelemaan uudella tavalla, Servo toteaa.

Jotkut kokevat tilintarkastusalan muuttuvan luonteen raskaaksi, mutta Servoa kiehtoo alalla juuri jatkuva itsensä kehittäminen.

Paras opettaja on työ: sen kautta nousee esiin kysymyksiä, joihin pitää etsiä vastauksia. Servo kertoo ylläpitäneensä ja hankkineensa tietoa muun muassa opiskelemalla itsenäisesti, kouluttautumalla aktiivisesti ja osallistumalla Deloitteen sisäisille kursseille.

– Pidän vaihtelusta ja kammoksun rutiiniluontoisia töitä. Uusien kokonaisuuksien haltuunotto virkistää!

Servo kehuu, että myös kollegoilla on suuri merkitys ammattitaidon kasvattamisessa. Deloitteella on helppo kysyä apua, ja ihmiset auttavat mielellään oman liiketoiminta-alueen ulkopuolellakin.

– On arvokasta, jos voi keskustella jonkun kokeneemman kanssa vaikka johtamisen kysymyksistä. Itsellä saattaa olla hyvinkin yksioikoinen ajatus, johon voi saada toiselta uutta näkökulmaa.

Miten kestävyysraportoinnin varmennus otetaan haltuun?

Kun Servoa pyydettiin puolitoista vuotta sitten perehtymään kestävyysraportointiin ja sen varmennukseen, asia vaati hiukan prosessointia.

– Tiukkana taloudellisen raportoinnin ammattilaisena en kokenut aihetta aluksi niin omaksi. Mutta tässä maailmantilanteessa ymmär-

KUKA?

Anu Servo, 45 v

- **Työura:** Tilintarkastaja Auditor 2003–2011, Audit Partner Deloitte 2011–
- **Koulutus:** KTM, Kansantaloustiede, JHT 2006, KHT 2008
- **Harrastukset:** puutarhanhoito ja luonnossa lenkkeily

rän hyvin sekä raportoinnin arvon että meidän tilintarkastajien roolin siinä. Aiheesta on vähän pakkokin kiinnostua.

Deloitte on tehnyt vastuullisuusraportin varmennusta jo vuosia, mutta viime talvena varmennusta tehtiin ensimmäistä kertaa tilintarkastuksen rinnalla, eli varmennustietä rakennettiin tilintarkastusasiantuntijoista.

Servo ei tiennyt kestävyysraportoinnista tai vastuullisuusaihepiireistä mitään ennalta. Uutta tehtäväkenttää Servo kertoo ottaneensa haltuun monin eri tavoin.

– Ihan ensin taisin kirjoittaa Googleen ”Mitä tarkoittaa ESG*” ja koitin kaivaa kaiken mahdollisen NFR-direktiivistä**, hän naurahtaa.

Kokonaisuus ja ymmärrys on rakentunut pala kerrallaan. Servo on kartuttanut tietojaan muun muassa Deloitteen vastuullisuusraportointiin liittyvissä työryhmissä, varmennus-

tekniikkaan keskittyvissä koulutuksissa sekä eri toimijoiden webinaareissa.

Viime vuonna hän osallistui myös Suomen Tilintarkastajien ensimmäiseen ESG-valmennuskoulutukseen.

– Mutta kyllä tämä kaiken koulutautumisen lisäksi vaatii sitä, että itse seuraa asioita ja kaivaa tietoa esiin. Iso rooli on myös asiakkailta – mitä kysymyksiä sieltä nousee.

Servo painottaa, että tilintarkastajan ei tarvitse olla syväosaaja esimerkiksi ilmastonriskien arvioinnissa tai ihmisoikeusasioissa varmentakseen kestävyysraportteja.

– Varmentajan rooli on tietyllä tavalla generalistin rooli. Pitää osata kysyä oikeita kysymyksiä.

Lainsäädäntö tuonee uuden varmennustyön tilintarkastajille

Vuoden 2024 alussa voimaan astuva kestävyysraportointidirektiivi CSRD (Corporate Sustainability Reporting

Directive) vaatii jatkossa yrityksiltä määrämittaista kestävyysraportointia. Direktiivin myötä raportointivaatimus laajenee koskemaan kohtuullisen pieniäkin yrityksiä vuonna 2025.

Suomessa muotoillaan parhaillaan kansallista lainsäädäntöä direktiivin pohjalta.

– Uusi direktiivi puhuttaa yrityksiä tällä hetkellä paljon. Ulkoinen paine nostaa yritysten motivaatiota raportointiin, mutta kaikki yrityskentällä tuskin ovat innoissaan, Servo sanoo.

Tähän asti vastuullisuusraportti on voinut olla vapaamuotoinen ja sen laatiminen on ollut enimmäkseen yritysten vastuullisuustiimin tehtävä. Direktiivin mukainen kestävyysraportti on määrämuotoinen, ja se sisällytetään tilinpäätöspakettiin osaksi toimintakertomusta.

Tämä lähentää raporttia taloudellisten tietojen raportointiin.

– Direktiivin mukaan raportin julkaisemisesta ja sisällöstä ovat

*ESG (lyhenne sanoista Environmental, Social ja Governance) tarkoittaa ympäristöön, yhteiskuntavastuuseen ja hallintotapaan liittyviä asioita.

**NFR (lyhenne sanoista Non-Financial Reporting) tarkoittaa EU-direktiiviä, joka määrittelee muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia. Suomessa direktiivi on täytäntöönpanu kirjanpitolaisissa. NFR on CSR-direktiivin edeltäjä.

Hyvinvointialueen valtuusto päättää itsenäisesti esimerkiksi siitä, miten sosiaali- ja terveyshuollon sekä pelastustoimen palveluverkko toteutetaan.

- vastuussa yhtiön johto ja hallinto-elimet. Tämä muuttaa kestävyysraportoinnin roolia merkittävästi, Servo toteaa.

Direktiivissä määrätään myös kestävyysraportoinnin ulkopuolisesta varmentamisesta. Hallituksen lakiluonnoksissa varmennusta on kaavailtu HT-tilintarkastajien tehtäviin.

Servo kannattaa ajatusta.

– Tilintarkastajat pystyvät hyvin ottamaan haltuun kestävyysraportoinnin varmentamisen. Ajattelen, että uusi aluevaltaus voi olla houkutteleva tekijä ihan koko tilintarkastusalalle.

Tiukasti säännelty asiakaspalveluammatti

Tilintarkastajilla on tärkeä rooli varmentaa, että se mitä yritys itsestään ulospäin kertoo, on oikein ja antaa oikean kuvan yrityksen tilanteesta. Rooli korostuu entisestään vastuullisuusraportointiin liittyvän kehityksen myötä.

– Kun vastuullisuusasiat tulevat merkityksellisemmiksi yrityksille, si-dosryhmillä pitää olla varmuus siitä, että kaikki yrityksen raportointi on luotettavaa, Servo toteaa.

Servolla on laajaa näkemystä tilintarkastusalaan. Hän toimii myös Suomen Tilintarkastajien JHT-toimikunnassa ja vastuullisuusryhmässä. Molemmat tuottavat suosituksia,

joiden tarkoitus on auttaa tilintarkastajia tekemään työtään.

Sekä toimikunnassa että vastuullisuusryhmässä keskustellaan ajankohtaisista asioista eri yhteisöistä tulevien kollegoiden kanssa. Molemmissa haetaan ratkaisuja ja tarjotaan työkaluja tilintarkastajille muuttuvassa toimintaympäristössä.

Suosituksien tarjoajat selkänöjää ja käytännön neuvoja tilintarkastustyöhön. Esimerkiksi JHT-toimikunta on antanut suosituksen siitä, miten valtionosuuksien perusteiden tilintarkastus olisi hyvä käytännössä toteuttaa.

– Koska toimikunnassa on monipuolinen edustus tilintarkastajia pohtimassa ja keskustelemassa, syntyy konsensus siitä, millainen yleispätevä ohje voidaan antaa ammattikunnalle.

Tilintarkastusala on tiukasti säänneltyä ja sisäisesti ja ulkoisesti valvottua. Vaikka tilintarkastajissa on paljon erilaisia persoonia, Servon mukaan ainakin yksi asia yhdistää alalle valikoituvia ihmisiä.

– Tiettyä varovaisuutta tilintarkastajissa varmaan on. Ollaan hiukan riskinkarttasia ja otetaan varovaisesti kantaa.

Sen sijaan vanha mielikuva tilintarkastajista pölyisiin mappeihin hautautuneina nörtteinä on Servon mielestä jo murtunut. Hän näkee, että tilintarkastustyö sopii hyvin sellaisille tyypeille, jotka ovat uteliaita ja hyväksyvät muutoksen ja kehityksen.

– Työssä on eduksi, jos nauttii tehdä tiimityötä, kohdata asiakkaita ja etsiä yhdessä ratkaisuja. Sinnikkyyttä tässä työssä tarvitaan – tämä on vaativa ala. ■

CSRD, CSR-direktiivi

EU:n CSRD on lyhenne sanoista Corporate Sustainability Reporting Directive, suomeksi kestävyysraportoinnin direktiivi. Direktiivillä tavoitellaan mm. yritystoiminnan läpinäkyvyyden lisäämistä ja viherpesun vähenemistä. Direktiivi astuu voimaan asteittain vuoden 2024 alusta, ja se velvoittaa yritykset raportoimaan kestävyystietoja.

Direktiivi velvoittaa tietyn kokoluokan yritykset myös varmentamaan kestävyysraporttinsa. Varmentamisesta vastaisi ehdotuksen mukaan yrityksen tilintarkastaja.

Puolivillaisista kestävyysraportoinnin luonnospykälästä annettiin varteenotettava HE-luonnos

Viime vuoden marraskuussa Suomen Tilintarkastajat sai kommentoitavaksi puolivillaisia kestävyysraportoinnin sääntelyyn liittyviä alustavia luonnospykäläitä. Tammikuussa Suomen Tilintarkastajat antoi näkemyksensä pykäläluonnoksiin.

TEKSTI **Ingalill Aspholm**

Maaliskuussa työ- ja elinkeinoministeriö antoi luonnoksen hallituksen esityksestä kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) voimaansattamisesta kommentoitavaksi.¹⁾ Suomen Tilintarkastajat suhtautuu positiivisesti kommentoitavana olleeseen HE-luonnokseen. Vaikka prosessi osoittautui toimivaksi konseptiksi, ei tämänkaltainen lainsäädäntöprosessi voi korvata lainsäädäntötyöryhmän työskentelyä.

Direktiivin perusperiaatteet luovat viitekehyksen myös kansallisen lainsäädännön kestävyysraportoinnille. Esitettävälle kestävyystiedolle määritellään laatuvaatimuksia yhteisten EU-kestävyysraportointistandardien perusteella, hallituksen ja tarkastusvaliokunnan kestävyysraportointiin liittyviä tehtäviä tarkennetaan ja tilintarkastajille asetetaan kestävyysraportoinnin varmentamiselle vastaavanlaisia säännöksiä ja vaatimuksia kuin soveltuu tilinpäätöksen tilintarkastukseen. Kestävyysraportin merkitys nousee yhteisen viiteke-

hyksen myötä tilinpäätöksen tasolle sidosryhmien päätösprosesseissa koko Euroopassa.

Yli tuhat yritystä kuuluu kestävyysraportointipiiriin

Suomen Tilintarkastajien pyynnöstä Tilastokeskus on selvittänyt yritysten määrää, joissa kaksi kolmesta direktiivin asettamasta kriteeristä täyttyy: liikevaihto 40 miljoonaa+, tase 20 miljoonaa+, henkilöstömäärä 250+. Tilastovuoden 2021 perusteella yrityksiä on yhteensä 1270.

Lukua voidaan pitää suuntaa antavana peruslukuna, sillä HE-luonnoksessa sovelletaan direktiiviin perustuvaa tytäryritystä koskevaa poikkeusmahdollisuutta, joka perustuu määräysvaltasuhteen olemassaoloon. Määräysvaltaa käyttävä yritys julkaisee kestävyysraportin, sisältäen tytäryrityksen kestävyystietoja. Tytäryrityspoikkeusta ei kuitenkaan sovelleta tytäryritykseen, joka on suuryritys ja jonka arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla. HE-luon-

noksessa esitetään kestävyysraportointivelvollisuutta myös osuuskuntiin. Kyseessä olisi kansallinen laajennus ja sillä varmistetaan informaatiovelvoitteen yhdenmukaisuuden neutraleettiperiaatetta.

Yritysten kestävyystoiminta läpivalaistetaan

Kestävyysraportointi voi laajeta myös pienempiin yrityksiin toimitusketjujen ja asiakassuhteiden kautta. Raportointivelvollinen suuryritys voi esimerkiksi edellyttää raaka-aineiden toimittajaltaan EU-taksonomian mukaisia tietoja. Kestävyysraportointivelvollisten yritysten määrä voi nousta näiden kautta, ja myös vapaaehtoisten kestävyysraportteja julkaisevien yritysten aktiivisuus vaikuttaa peruslukuun. HE-luonnos tuo näin paineita pienempiin yrityksiin. Luonnoksen sisältö ei myöskään armahda suurempia yrityksiä, sillä kestävyysraportin rinnalla yritysten tulee tehdä yrityksen toiminnan ja koko toimitusketjun kattava perusteellinen läpivalaisu (due diligence). ▶

1) www.lausuntopalvelu.fi/Fi/Proposal/Participation?proposalId=c47eac33-ea13-4529-89ff-4f470f418ea3

► Kestävyystiedot osana toimintakertomusta

Yritysten kestävyysraportointi on siirtymässä vuosiraportointiprosessiin. Tämä tarkoittaa, että kestävyystiedot julkaistaan toimintakertomuksessa samalla tavalla kuin taloudellinen tieto. HE-luonnoksessa tuodaan selkeästi esiin, että hallitus vahvistaa allekirjoituksellaan kestävyysraportin kuin tilinpäätöksen. Hallituksen vastuu korostuu mm. kestävyiden mittaamisessa ja raportoinnin sisälön laatimisessa. Nämä vaikutukset ovat kauaskantoisia, sillä kerättävän tiedon määrä kasvaa huomattavasti, raporttien tulee olla digitaalisessa muodossa ja kestävyystietojen on oltava varmennettavissa, mikä tekee kestävyysraportoinnista johdonmukaisempaa ja sidosryhmien kannalta käyttökelpoisempaa. Tämä muutos

johtaa siihen, että yritysten on harkittava uudelleen pitkään vakiintuneita raportointikäytäntöjä.

Uskottavan ja luotettavan kestävyysraportoinnin varmennus

HE-luonnoksessa ehdotetaan tilintarkastuslaissa säädettäväksi, että kestävyysraportoinnin varmentajana voi toimia joko yrityksen lakisääteinen tilintarkastaja, vaihtoehtoisesti muu tilintarkastaja tai ETA-alueella toimiva kestävyysvarmennuslaitos. Lähtökohtana on, että yrityksen lakisääteinen tilintarkastaja varmentaa myös kestävyysraportoinnin. Kestävyysraportoinnin varmentaminen edellyttää niin lakisääteiseltä kuin muulta tilintarkastajalta erityispätevyyttä.

Tilintarkastuslain muuttamiseksi annettu hallituksen esitysluonnos

tuo merkittäviä muutoksia kestävyysraportoinnin varmentamiseen. Suomen Tilintarkastajille on tärkeää, että tasapuoliset toimintaedellytykset toteutuvat varmennuksessa kaikkien kestävyysraportoinnin varmentajien osalta. Selvää on, että paras kestävyysraportoinnin varmentamisen käytäntö tulee muodostumaan parin vuoden sisällä, sillä IAASB luonnostlee kansainvälistä kestävyysraportoinnin varmennusstandardia parhailaan.²⁾ Tullaanko EU:ssa hyväksymään mainittu standardi sellaisenaan vai katsooko komissio, että EFRAG:in Euroopan olosuhteisiin laatimat kestävyysraportointistandardit vaativat ns. EU varmennuslisäystä IAASB:n varmennusstandardiin. Tästä keskustellaan tällä hetkellä Brysselissä.

Täytäntöönpanon aikataulu

Kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) voimaansaattamista koskevan HE-luonnoksen kommentointiaika päättyi 8. toukokuuta. Työ- ja elinkeinoministeriö tekee teknisen viimeistelyn touko-kesäkuussa ja oikeusministeriö tarkistaa lakiluonnoksen kesä-heinäkuussa. Virallinen luonnos hallituksen esityksestä viedään eduskunnalle syksyn alussa. Tällä aikataululla lait saatetaan voimaan vuoden 2023 lopussa. ■

Kestävyysraportointivelvollisuus astuu porrastetusti voimaan yrityksissä

- 2024 alkaen raportointi koskee suuria EU:n säännellyillä markkinoilla toimivia yli 500 työntekijän yrityksiä – raportointi vuonna 2025.
- 2025 velvollisuus laajenee listattuihin ja listaamattomiin yrityksiin, joilla täyttyy vähintään kaksi kolmesta ehdosta – raportointi vuonna 2026.
 - taseen loppusumma vähintään 20 miljoonaa euroa
 - liikevaihto vähintään 40 miljoonaa euroa
 - tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä.
- 2026 velvollisuus ulottuu listattuihin pk-yrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin luottolaitoksiin ja vakuutusyhtiöihin, joiden liikkeeseen laskema osake, velkakirja tai muu arvopaperi on kaupankäynnin kohteena arvopaperimarkkinalain tarkoitetulla säännellyllä markkinalla (huom. ei sovelleta kaikkiin pieniin ja keskisuuriin luottolaitoksiin ja vakuutusyhtiöihin) – raportointi vuonna 2027.
- 2028 raportointivelvollisia ovat myös EU:n ulkopuoliset yritykset, joilla on tytäryhtiö tai pysyvä toimipaikka EU:n alueella ja joiden EU:n alueen liikevaihto ylittää 150 miljoonaa euroa – raportointi vuonna 2029.

Ingaliil Aspholm

Johtava asiantuntija,
Suomen Tilintarkastajat ry

Kannatamme tilinpäätösten digitalisoinnin aloittamista suuryrityksistä

TEKSTI Riitta Laine

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on antanut luonnoksen hallituksen esitykseksi (082:00/2022). Sen lisäksi että siinä ehdotetaan muutoksia kirjanpitolakiin ja tilintarkastuslakiin EU:n kestävyysraportointia koskevan direktiivin täytäntöön panemiseksi, on mukana myös suurimpia yhtiöitä koskeva uusi velvollisuus julkaista tilinpäätöksensä digitaalisessa muodossa. Suomen Tilintarkastajat ry kannattaa ehdotusta.

Kun TEM keväällä 2022 ehdotti, että tilinpäätöksiä aletaan vaiheittain pakottaa digitaalisiksi (HE026:00/2022), Suomen Tilintarkastajat ry kannatti ehdotusta ja sitä, että velvollisuus aloitettaisiin nimenomaan suurimmista yhtiöistä. TEM:n ehdotukseen sisältyi tuolloin kuitenkin monia epäselviä sekä teknisesti ja prosessuaalisesti haastavia kohtia, kuten pakottava vaatimus sähköisestä allekirjoittamisesta.

Suuryritysten tilinpäätökset digitaalisiksi

Kestävyysraporteilta tullaan edellyttämään digitaalista muotoa, joten on luontevaa, että myös samojen yhtiöiden tilinpäätökset julkaistaan digitaalisina. Tilinpäätöksiä koskevan digitaalisuusmääräyksen soveltamisala kattaa suuryritykset ja -osuuskunnat sekä kaikki yritykset, joiden liikkeeseen laskemat arvopaperit ovat kaupankäynnin kohteena säännellyillä markkinoilla.

Tuoreen HE-luonnoksen määräykset tilinpäätöksen digitalisatiosta eroavat viimekeväisestä muun muassa siinä, että nyt vaatimus ei koske tilinpäätösten laatimista, vaan ainoastaan niiden toimittamista rekisteröitäväksi. Tilinpäätökset voitaisiin siis laatia, allekirjoittaa ja tilintarkas-

taa kuten ennenkin, mutta julkistamismuodon on oltava digitaalinen. Tilinpäätöksiltä ei tulla edellyttämään sähköistä allekirjoittamista.

Digitaalinen muoto tarkoittaisi tilinpäätösten osalta todennäköisesti sitä, että ne rekisteröitäisiin ja julkaistaisiin kokonaisuudessaan XHTML-muodossa. Tilinpäätösten merkitsemistä eli tagaamista iXBRL-merkein ei ole ehdotettu kirjanpitolakiin, mutta tilinpäätökset vastaanottavana viranomaisena PRH:lla olisi kuitenkin oikeus määrätä merkitsemisestä.

Myös tilintarkastuskertomukset digitaalisiksi

Ehdotuksen mukaan soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen tilinpäätöksistä annettavat tilintarkastuskertomukset ja kestävyysraportoinnista annettavat raportit tulisi myös rekisteröidä digitaalisessa muodossa. Tätä koskevat määräykset tulisivat kirjanpitolakiin. Tilintarkastajien raportoinnin sähköisestä muodosta tullaan määräämään tarkemmin PRH:n määräyksellä.

Mielestämme tilintarkastajan raporttien sähköistä muotoa koskevien vaatimusten tulee olla yhteensopivat tilinpäätöstä koskevien vaatimusten kanssa. Määräyksiä annettaessa olisi myös huomioitava prosessi, jolla tilinpäätökset laaditaan, allekirjoitetaan, tarkastetaan, tilinpäätösmerkintä tehdään ja tilintarkastuskertomus annetaan asiakkaalle. Prosessista ei saisi koitua tilinpäätösvelvollisille tai tilintarkastajille liiallista hallinnollista taakkaa.

ESEF-tilinpäätösten digitaalisuudesta on jo kokemusta

Listayhtiöt ovat jo muutaman vuoden ajan julkaisseet vuositilinpä-

töksensä kokonaan digitaalisina ja IFRS-konsernitilinpäätösten osalta iXBRL-merkein merkittynä. Tämä nk. ESEF-tilinpäätös on toimitettu Helsingin Pörssille, joka toimii kansallisen tietovaraston ylläpitäjänä. Rekisteröintivelvollisuutensa PRH:lle ne ovat hoitaneet erikseen. Jatkossa tämä sama ESEF-tilinpäätöspaketti kävisi myös PRH:lle.

ESEF-tilinpäätöksen varmentaminen ei ole Suomessa pakollista, mutta moni listayhtiö hankkii varmennuksen tilintarkastajalta vapaaehtoisesti. Lakisäätöisestä tilintarkastuksesta erillinen ESEF-varmennus kohdistuu iXBRL-merkintöjen oikeellisuuteen sekä tilintarkastetun tilinpäätöksen ja ESEF-tilinpäätöksen sisällön yhdenmukaisuuteen.

Kestävyysraporteilta tullaan edellyttämään digitaalista muotoa.

Listayhtiön tilinpäätöksen digitaalinen luotettavuus tulee olla samaa tasoa kuin kestävyysraportoinnin.

Kestävyysraportteihin tulee ehdotuksen mukaan kohdistumaan pakollinen varmennus, joka ainakin ensivaiheessa tuottaisi rajoitetun varmuuden. Soveltamisalaan kuuluvat yhtiöt ovat tilintarkastusvelvollisia, joten niiden tilinpäätöksille tehdään aina kohtuullisen varmuuden tuottava tilintarkastus. Kestävyysraportointitarkastajan olisi annettava varmennuskertomuksellaan lausunto myös muun muassa kestävyysraportin digitaalisista merkinnöistä. Vastaavaa ei ehdoteta tilinpäätöksille. ▶

LCE-standardi soveltuu myös konsernitilinpäätösten tarkastukseen

TEKSTI Riitta Laine

Myös tilinpäätöstietojen digitaalisen muodon varmennus tulisi säätää pakolliseksi. Käytännössä varmennus kohdistuisi erityisesti merkintöjen oikeellisuuteen sekä sisällölliseen yhdenmukaisuuteen, kuten vapaaehtoisessa ESEF-varmennuksessa tällä hetkellä.

Varmennusvelvollisuuden tulisi koskea etenkin listayhtiöiden ESEF-tilinpäätöksiä, sillä niiden tilinpäätösinformaatiota kohtaan kohdistuu yhteiskunnassa suuri yleinen mielenkiinto, ja niiden tilinpäätöstietojen konekielinen käsittely yleistyy ja laajenee jatkossa myös yhtenäisen Eurooppalaisen yhteyspisteen (ESAP) käyttöönoton myötä.

ST ry ja Finanssivalvonta ovat jo vuosia esittäneet, että ESEF-varmennuksen tulisi olla pakollista kuten monessa muussa Euroopan maassa. Varmennus olisi listayhtiöiden tilinpäätösten konekielisen luotettavuuden ja kansainvälisen vertailtavuuden vuoksi syytä säätää pakolliseksi viimeistään tässä yhteydessä, kun tilinpäätösten digitalisatiota muutenkin edistetään. ■

Riitta Laine
KHT

Tilintarkastus-
asiantuntija, Suomen
Tilintarkastajat ry

Kansainvälisiä tilintarkastusalan standardeja laativa IAASB (*The International Auditing and Assurance Standards Board*) julkaisi heinäkuussa 2021 luonnoksen uudesta ISA-standardista, ISA for LCE (*International Standard on Auditing for Audits of Financial Statements of Less Complex Entities*). LCE-standardia voisi soveltaa yksinkertaisten yhteisöjen tilintarkastuksessa ja se korvaisi nykyiset ISA-standardit näissä tilintarkastuksissa.

Tammikuussa 2023 IAASB julkaisi luonnoksen uudesta ISA for LCE-standardin osasta 10. Uusi osa käsittelee konsernitilinpäätösten tilintarkastusta. IAASB on myös kehittänyt edelleen aiemmin julkaistun LCE-standardiluonnoksen muita osia sidosryhmiltä saamiensa kommenttien perusteella. Koko standardista ei ole kuitenkaan julkaistu uusia luonnoksia suuren yleisön kommentoitavaksi. Lopullinen LCE-standardi on tarkoitus hyväksyä IAASB:n kokouksessa joulukuussa 2023.

Konsernitilinpäätökset eivät alunperin olleet mukana LCE-standardin soveltamisalassa, mutta moni standardiluonnosta kommentoinut taho – Suomen Tilintarkastajat ry mukaan lukien – kannatti konsernien sisällyttämistä soveltamisalaan. IAASB päättikin ottaa yksinkertaiset konsernit mukaan soveltamisalaan tietyn rajoituksen, jotka koskevat konsernin osan tarkastajan (*nk. component auditor*) käyttöä.

Soveltamisalaan lisättiin myös maininta siitä, että kaikkien konsernin yhtiöiden pitää täyttää yksinkertaisen yhteisön (Less-Complex Entity, LCE) kriteerit.

IAASB ei ole vielä päättänyt LCE-standardin voimaantulosta. Arvioimme kuitenkin sen olevan sovellettavissa heti IAASB:n hyväksynnän jälkeen, sillä siirtyminen LCE-standardin soveltamiseen muiden ISA-standardien sijasta on vapaaehtoista. Suomalaisen tilintarkastajien kannattaa kuitenkin odottaa, että standardi on käännetty suomen kielelle ja implementoitu tilintarkastuksen työkaluihin ja malleihin. Tulemme järjestämään uudesta standardista myös koulutusta vuoden 2024 aikana.

Suomen tilintarkastuslakiin ei tarvita muutoksia LCE-standardin käyttöönottamiseksi, sillä kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja (ISA-standardeja) sovelletaan meillä jo nyt. ISA for LCE-standardi tulee kuulumaan ISA-standardien perheeseen sillä erotuksella, että sitä sovelletaan yksittäisenä, kun muita ISA-standardeja sovelletaan ryhmänä. Tilintarkastuksella saavutettava varmuustaso on sama eli kohtuullinen sovelletusta standardista huolimatta.

LCE-standardin soveltamisalaa ei ole mielestämme välttämätöntä rajoittaa mihinkään tiettyyn yrityskoluokkaan – standardin sisään rakennetut soveltamisrajoitukset ovat riittävät. Kun LCE-standardia aletaan soveltaa, muodostuu kokemusten pohjalta käytäntöä, jota Suomen Tilintarkastajat ry ja PRH:n tilintarkastusvalvonta omalla ohjeistuksellaan ohjaavat. Soveltamisalan osalta on hyvä seurata myös sitä, miten siihen suhtaudutaan muissa Pohjoismaissa.

On todennäköistä, ettei ISA-standardien vaihtaminen LCE-standardiin juurikaan vaikuta käytännön

tilintarkastustoimenpiteisiin Suomessa – etenkin pienempien yhteisöjen tilintarkastuksissa. Pidämme uutta standardia kuitenkin erittäin tervetulleena! Se on kirjoitettu nykyisiä ISA-standardia selkeämmällä kielellä ja esitetty loogisemmin tilintarkastusprosessia mukaillen. Siitä on myös karsittu pois sellaiset asiat,

jotka koskevat vain monimutkaisia yhteisöjä.

Olen kuullut standardeja verrattavan joskus lentokoneiden lento-ohjekirjaan ja vertaus onkin oiva: jos vesitason lentäjän pitäisi seurata Boeingin lento-ohjekirjaa, pitäisi hänen karsia ensin pois turhat kohdat ja osata sen jälkeen

soveltaa ohjekirjaa pienempään ja yksinkertaisempaan lentokoneeseen soveltuvalla tavalla. On tarkoituksenmukaisempaa ja tehokkaampaa, että vesitason lentäjälle on kirjoitettu oma lento-ohjekirjansa. Tämän IAASB tekee nyt yksinkertaisten yhteisöjen tilintarkastajille! ■

Eettisten sääntöjen PIE-määritelmään kansallinen täsmennys

TEKSTI **Tuula Minkkinen**

Kansainvälisiä eettisiä sääntöjä laativa IESBA julkaisi huhtikuussa 2022 muutoksen eettisten sääntöjen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen (PIE) määritelmään.

Suomen Tilintarkastajat ry on tehnyt määritelmään täsmennyksen, jonka jälkeen PIE-yhteisöjen luokat ovat samat kuin kansallisessa lainsäädännössä myös silloin, kun sovelletaan eettisiä sääntöjä.

IESBAN julkaisemassa määritelmä uudistuksessa PIE-yhteisöjen lista laajeni kokonaisuudessaan. Uuden määritelmän mukaan PIE-yhteisöjä ovat julkisen kaupankäynnin kohteena olevat yhteisöt, kun aikaisemmin rajaus oli tehty pelkästään listayhtiöihin. Tämä oli yksi merkittävimmistä muutoksista määritelmän sisällössä, koska sen mukaan esimerkiksi First North Finlandissa kaupankäynnin kohteena olevat yhteisöt olisivat PIE-yhteisöjä eettisiä sääntöjä sovellettaessa.

Asia on merkityksellinen myös siksi, että kansallinen lainsäädäntö rajaa yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt tältä osin pelkästään listayhtiöihin, joita Suomessa ovat

yhteisöt, joiden liikkeeseen laskema osake, velkakirja tai muu arvopaperi on kaupankäynnin kohteena arvopaperimarkkinalla (746/2012) 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla säännellyllä markkinalla. Listayhtiöiden lisäksi yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä ovat kirjanpitolain mukaan luottolaitokset ja vakuutusyhtiöt, jotka ovat PIE-yhteisöjä myös eettisten sääntöjen uuden määritelmän mukaan.

Koska IESBA on päättänyt määritelmään PIE-yhteisön laajasti, se on antanut mahdollisuuden määrittelyn täsmentämiseen kansallisella tasolla, esimerkiksi julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhteisöjen osalta viittaamalla vain tiettyyn kaupankäyntipaikkaan. Suomen Tilintarkastajat ry on tällä perusteella rajannut IESBAN PIE-yhteisön määritelmässä julkisen kaupankäynnin kohteena olevat yhteisöt jatkossakin vain listayhtiöihin. Rajaus koskee

eettisten sääntöjen soveltamista Suomessa. Muilta osin rajoituksia ei tehty, joten jatkossa PIE-yhteisömääritelmä vastaa sisällöllisesti kansallisen lainsäädännön mukaista määritelmää.

Uudistettu määritelmä ja siihen liittyvät vaatimukset tulevat voimaan tilintarkastuksissa, jotka koskevat 15.12.2024 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta laadittuja tilinpäätöksiä. Kansallisesti tehdyn täsmennyksen takia määritelmämuutos ei kuitenkaan aiheuta käytännön tasolla muutoksia tilintarkastajien toiminnassa. ■

Tuula Minkkinen, KHT

Tilintarkastus-
asiantuntija, Suomen
Tilintarkastajat ry

ESG -valmennusohjelmamme puhuu puolestaan

ESG-valmennusohjelmamme herättää kiinnostusta ja arvostusta Euroopassa samalla, kun se legalisoidaan kansallisessa tilintarkastuslaissa. Maaliskuussa julkaistussa hallituksen esitysluonnoksessa ESG-valmennusohjelmaamme sisälletyt ESG-osaamisen vaatimukset asettavat jatkuvan koulutuksen vaatimuksia tilintarkastajille.

TEKSTI **Ingalill Aspholm**

ESG-valmennusohjelmamme päätavoitteena on varmistaa, että Suomessa on riittävästi tilintarkastajia, joilla on tarvittava osaaminen kestävyysraportoinnin varmentamiseen. Ohjelmamme korostaa myös tilintarkastajien tärkeää yhteiskunnallista roolia kestävän tulevaisuuden luomisessa ja vahvistaa heidän asemaansa jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Onnistunut esitys EU-laajuisessa ESG-valmennuswebinaarissa

Esittelimme Brysselin kattojärjestömme, Accountancy European, maaliskuun alussa järjestämässä jäsenwebinaarissa "Integrating sustainability in education across Europe" ESG-valmennusohjelmamme.

Webinaarissa toimme esiin, miten tärkeää on istuttaa valmennusohjelma juuri Suomen kontekstiin, tuoden teoriaa käytäntöön yritystapausten ja työpajojen kautta.

Korostimme, että valmennusohjelman pedagogiseen puoleen on kiinnitetty erityisen paljon huomiota ja että koko valmennusohjelman moderaattorina toimii apulaisprofessori **Hanna Silvola**, Hankenilta.

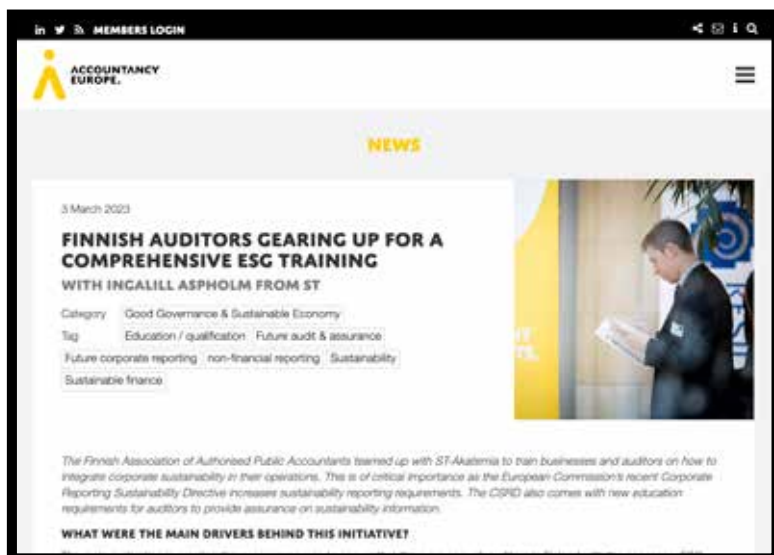
Sertifioituksi ESG-varmentajaksi pääsee, kun on hyväksytysti suorittanut neljä koetta (18/20 monivalintakysymystä). Valmennusohjelman pedagogisuus sekä kokeiden määrä herättivät suurta mielenkiintoa

Saamistamme sähköpostiviesteistä lainatut sitaattit kertovat muiden eurooppalaisten tilintarkastusyhdistysten jäsenten kiinnostuksesta ESG-valmennukseemme.

"Thank you for the very interesting presentation you made at the ACE Members' webinar "Integrating sustainability in education across Europe".

"I refer to your excellent presentation on 9 March during the ACE event. We in Austria are currently right in the middle of planning and designing the training requirements in accordance with the CSRD for the Austrian profession. In this context, we are very much interested to get in contact with you, especially in connection with the Learning Objectives & Competencies.

ESG-valmennusohjelma alkaa verkkokurssina toteutettavalla johdannolla,

webinaarissa ja valmennusohjelman osaamistavoitteista onkin kysytty runsaasti lisää.

Vuoden 2023 ESG- valmennusohjelman osaamistavoitteet

Tämän vuoden ESG-valmennusohjelman osaamistavoitteet korostavat tilintarkastajien teoreettista osaamista yritysten kestävyysraportoinnissa ja sen varmentamisessa sekä

tilintarkastajien osaamista soveltaa näitä tietoja käytännössä. Tilintarkastajien ymmärrys varmennusmetodologiasta ja yritysten kestävyysriskeistä sekä mahdollisuuksista syvenee, mikä tukee kestävyysraportoinnin arviointia ja varmentamista.

ESG-valmennusohjelma alkaa verkkokurssina toteutettavalla johdannolla, jonka suoritettuaan tilintarkastajat ymmärtävät kestävyysraportoinnin taloudellisen merkityksen ja saavat

hyvän kokonaiskuvan ekologisista, sosiaalisista sekä hyvän hallintotavan vaikutuksista yritystoimintaan myös taloudellisesta näkökulmasta.

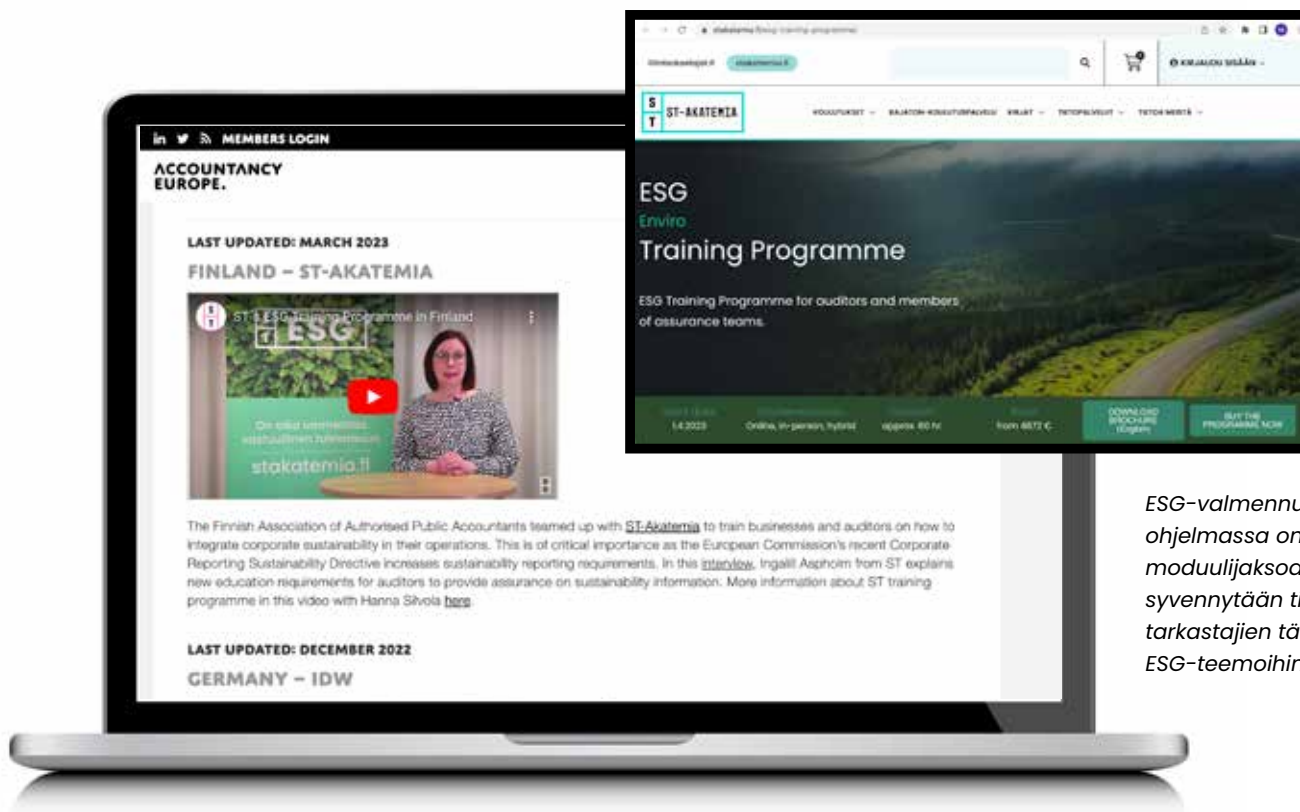
Johdannon jälkeen ESG-valmennusohjelma jatkuu kolmena moduulijaksona. Jokaisessa moduulissa syvennytään tilintarkastajien tärkeisiin ESG-teemoihin. Kestävyysraportointi muuttuvassa toimintaympäristössä käsitellään ensimmäisessä moduulissa (kaksi päivää). Suoritettuaan tämän moduulin tilintarkastajat ymmärtävät kestävyysraportoinnin merkityksen taloudelliselle päätöksenteolle muuttuvassa toimintaympäristössä. Toisessa moduulissa keskitytään kestävyysraportoinnin toteutukseen (kaksi päivää). Tilintarkastajat analysoivat kestävyysraportoinnin European Sustainability Reporting Standardeja, EU-taksonomian keskeisimmän sisällön ja testaavat miten EU-taksonomiasta käytännössä raportoidaan.

Kestävyysraportoinnin varmentaminen analysoidaan kolmannessa moduulissa (kolme päivää). Ainoastaan tilintarkastajille ja varmennustiimin jäsenille tarkoitettu moduuli on niin sanottu syventyvät opinnot -moduuli. Suoritettuaan tämän

”Tack för genomgången av er ESG-akademin som gav mig och Sara många bra tankar. Jag undrar om ni har satt upp några lärandemål ”Learning objectives” för utbildningen och om det finns möjlighet att ta del av dessa?”

”As the frontrunners you are in Finland when it comes to sustainability training for auditors, I would like to hear if it is possible to get to know more about your third module and what you have on the agenda during the module only open to auditors and their assurance teams? We are still developing the Danish sustainability academy and are discussing more substantive content parts of the education.”

ESG-valmennus-ohjelmassa on kolme moduulijaksoa, joissa syvennyttään tilintarkastajien tärkeisiin ESG-teemoihin.

moduulin tilintarkastajat hallitsevat kestävyysraportointia koskevan varmennusstandardin sisällön, osaavat varmentaa kestävyystietoja käytännössä sekä ymmärtävät kestävyystietojen merkityksen osana

tilinpäätöstä ja varmennuksen erot verrattuna tilintarkastukseen.

Tilintarkastajien ESG-osaamisen vaatimukset määrittämään tilintarkastuslaissa

Kestävyysraportointiasiantuntijoiden suuri kysyntä näkyy sekä tilintarkastusyhteisöissä että yrityksen kestävyysraportoinnin laadinnan puolella. Tilintarkastuslain muuttamiseksi annetun hallituksen esitysluonnoksen perustelutekstissä kuitenkin todetaan, että direktiiviin perustuvat siirtymäsäännökset mahdollistavat nykyisten tilintarkastajien toimimisen kestävyysraportoinnin varmentajina käymällä koulutuksemme. Lisäksi ESG-valmennusohjelmamme tilintarkastajille katsotaan täyttävän

laissa edellytetyn jatkuvan koulutuksen vaatimukset.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan tilintarkastuslain siirtymäsäännöksellä, että "tilintarkastaja täyttää kouluttautumisvaatimuksen tämänkaltaisen ohjelman suorittamisella", ja että "jatkuvana koulutuksena pidetään tilintarkastajien ammattijärjestön tai muun koulutusta järjestävän tahon valmennusohjelmaa edellyttäen, että se käsittää mainitut aihealueet vähintään viisi työpäivää käsittävänä koulutusjaksona". ESG-valmennusohjelmamme legalisoidaan näin direktiivin implementoinnin yhteydessä ja ohjelmamme asettaa riman vaadittavasta ESG-osaamisen tasosta tilintarkastajille. ■

Ingalill Aspholm

Johtava asiantuntija,
Suomen Tilintarkastajat ry

TILINTARKASTAJA

– varmentaja, sparraaja ja mahdollistaja

Tilintarkastajan työ on muuttunut vauhdikkaasti digitalisaation ja lisääntyneen sääntelyn myötä. Sentään yksi asia on ja pysyy: työ on perustaltaan asiakaspalvelutyötä.

TEKSTI Marjukka Kähkönen

Profiitti haastatteli neljää tilintarkastajaa ja kolmea tilintarkastajan asiakasta. Selvitimme, millainen rooli tilintarkastajalla on asiakkaalle ja miten tilintarkastajat tukevat yrityksiä.

Suhde tilintarkastajaan on henkilökohtainen

Tilintarkastajan tehtävä on varmentaa riippumattomasti se, että yrityksen tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan. Myös tilintarkastajan ammattinimike viittaa henkilöön, joka tarkastaa tilejä. Silti tilintarkastuksen ytimessä on työ ihmisten parissa.

– Toki reskontran täsmäyttämisesäkin lieenee mahdollista saada onnistumisen elämyksiä, mutta fiksujen ihmisten kanssa asioiden pohtiminen on ehdottomasti

tämän työn rikkaus, toteaa heti alkuun KHT-tilintarkastaja **Jaakko Rönkkö** Revisium Oy:stä.

Usein asiakkaan suhde tilintarkastajaan on paljon enemmän kuin vain yrityksen suhde toiseen. Suhde voi olla hyvinkin henkilökohtainen, mikä tarkoittaa myös sitä, että suhteesta toivotaan pitkäikäistä. Joskus asiakassuhde tilintarkastajan kanssa saattaa säilyä, vaikka tilintarkastaja vaihtaisi yhteisöä.

HT-tilintarkastaja **Miki Lehtomäki** kuvaa asiakkaan ja tilintarkastajan suhdetta jopa intiimiksi.

– Jos oma luottohieroja tai -parturi vaihtaa hommia tai eläköityy, ei ole ihan sama, kuka tulee tilalle hoitamaan hiuksiamme tai lihaksiamme. Pienissä yrityksissä on kyse usein omistajan elämäntyöstä. Kenet yrittäjä haluaa päästää arvioimaan sitä ja katsomaan ns. konepellin alle?

Avoimen ja luottamuksellisen yhteistyön merkitystä korostavat niin tilintarkastajat kuin asiakkaatkin.

Miki Lehtomäki

- Myös asiakkaat kokevat suhteen tilintarkastajaan erityiseksi. Varainhoitokonserni Obsido Group Oy:n riskienhallinnan päällikkö **Mari Virtanen** tekee yhteistyötä useiden tilintarkastajien kanssa.
 - Itselleni on tärkeää pitkä ja luottamuksellinen suhde tilintarkastajaan. Kun tilintarkastaja tuntee yrityksen toiminnan, hän pystyy antamaan parhaita ja oikeita neuvoja. Tuntuu, että mitä pienempi tilintarkastusyriitys, sitä paremmin pidetään yllä henkilökohtaista suhdetta.
 - Avoimen ja luottamuksellisen yhteistyön merkitystä korostavat niin tilintarkastajat kuin asiakkaatkin. HT-tilintarkastaja **Ritva Vehniäinen** toteaa kuitenkin, että tilintarkastajan on mahdollista hoitaa oma työnsä hyvin silloinkin, kun asiakas ei ole yhteistyöhaluinen.
 - Mutta on selvää, että silloin asiakas ei hyödy tilintarkastuksesta kuten hän hyötyisi, jos paneutuisi huolellisesti tilintarkastajan esittämiin kysymyksiin ja toisi esiin asioitaan ja ehkä huoliaankin.

Tilintarkastaja kulkee rinnalla ylä- ja alamäet

Tilinpäätöskausi kevättalvella on tilintarkastajan työn ruuhka-aikaa. Ruuhkahuipun kiireitä tasoittaa säännöllinen yhteydenpito asiakkaiden kanssa läpi tilikauden. Yhteydenpito varjelee asiakasta myös ikäviltä yllätyksiltä.

Yksi tilintarkastajan työn parhaita puolia onkin, kun hän voi tarjota asiakkaalle oivalluksia ja auttaa ennalta niin, että asiakas välttää turhat kompuroinnit.

– Tilintarkastusta tehdään entistä enemmän etukäteen, eikä tilintarkastus ole enää jälkikäteen tehdyn työn arvioimista, toteaa KHT-tilintarkastaja **Mari Pöytäkangas** TietoAkseli Groupista.

Yrityksen koosta ja tarpeista riippuen tilintarkastajan rooli yhteisölle vaihtelee. Roolista riippumatta tilintarkastajat tukevat asiakasta mielellään läpi tilikauden. Kun kynnys yhteydenottoon on matala, asiakkaan on helppo kääntänyt kaikenlaisissa asioissa tilintarkastajan puoleen.

– Olen kysynyt tilintarkastajalta neuvoa pieniinkin yksittäisiin asioihin, esimerkiksi ennakkopäätöksen hakemiseen verottajalta, kertoo toimitusjohtaja **Hannu Alho** Airon Oy:stä.

Tilintarkastajalla on laaja-alaista ammattiosaamista taloushallinnon ja yritystoiminnan eri puolista. Tätä asiantuntemusta arvostavat myös taloushallinnon ammattilaiset.

– Olemme tilitoimisto ja olemme myös itse taloushallintoalan ammattilaisia, mutta erityisesti verotuksen ja osakeyhtiölain erityiskysymyksissä tilintarkastajan apu on korvaamaton, toteaa toimitusjohtaja **Janne Lampi** JPond Oy:stä.

Tilintarkastajat kulkevat asiakkaidensa rinnalla ylä- ja alamäet ja tuntuvat iloitsevan aidosti asiakkaidensa menestyksestä. Tämä ilmenee, kun tilintarkastajia pyytää listaamaan oman uransa huippukohtia. Iso osa näistä mukailee asiakkaiden onnistumisia: pienestä yrityksestä on kasvatettu konserni, kannattamaton on käännetty kannattavaksi tai perheyriitys on siirretty onnistuneesti seuraavalle sukupolvelle.

Aito välittäminen asiakkaan asioista näkyy myös siinä, että annettu apukaan ei aina rajoitu tilintarkastukseen suoranaisesti kuuluviin asioihin. Riskienhallinnan päällikkö **Mari Virtanen** kehuu lisäarvoa, jonka palveluvaltais tilintarkastaja heidän yrityksellensä on tuonut.

– Tilintarkastaja on tehnyt paljon pieniä asioita, jotka tekevät meidän arjesta helpompaa. Apu ei rajoitu tilintarkastukseen, mutta on mahdollista vain sen kautta, että tilintarkastaja tuntee meidän toimintamme niin hyvin, että pystyy auttamaan.

Miten digitalisaatio on vaikuttanut asiakassuhteeseen?

Verrattain lyhyessä ajassa sekä isot että pienet yritykset ovat siirtyneet sähköiseen taloushallintoon. Samalla

Ritva Vehniäinen

Mari Pöytäkanas

tilintarkastajan työympäristö on konkreettisesti vaihtunut mappi- ja paperipinojen keskeltä tietokoneen ääreen.

Digitalisaatio on vaikuttanut tilintarkastajan työhön eri tavoin.

– Erilaiset tietojärjestelmät tuottavat valtavan määrän ajantasaista tietoa läpi tilikauden, ja automatisoidut prosessit muovaavat myös sovellettavia tarkastusmenetelmiä, toteaa tilintarkastaja Jaakko Rönkkö.

Uudet järjestelmät ovat muuttaneet ison osan myös yritysten välisestä vuorovaikutuksesta sähköiseksi ja kasvottomaksi. Samaan aikaan asiakkaan suhde tilintarkastajaan on säilynyt samalla tavalla henkilökohtaisena

Jaakko Rönkkö

kuin ennenkin. Digitalisaatio on saattanut jopa syventää suhteen merkitystä.

– Maailma on ollut digitaalinen jo tovin, ja robotiikka sekä tekoäly ovat jo vahvasti läsnä. Mielestäni tilintarkastajan kommunikointitaidot ja asiakaspalveluhenkisyys muuttuvassa maailmassa korostuvat entisestään, toteaa toimitusjohtaja Janne Lampi.

Yhteydenpito asiakkaan ja tilintarkastajan välillä on saanut uusia muotoja uusien viestintävälineiden myötä. Muutos ei ole tässä suhteessa kuitenkaan niin suuri kuin voisi luulla. Sekä tilintarkastajat että asiakkaat korostavat edelleen keskustelun merkitystä, tapahtuipa se sitten etänä tai kasvokkain.

Esimerkiksi tilintarkastaja Miki Lehtomäki kertoo sopivansa edelleen tapaamisia myös kahvin tai lounaan merkeissä, koska ne mahdollistavat vapaamuotoisemman keskustelun.

– Suosin henkilökohtaisia tapaamisia. Ja jos henkilökohtainen tapaaminen ei ole mahdollinen, mieluummin valitsen Teamsin tai puhelun kuin sähköpostin. Keskustellessa asiakas saattaa kertoa vahingossa jotakin tärkeää, jotain mitä en ehkä olisi itse osannut kysyä. Tilkkari voi heti hoksata, että tätä täytyy pohtia tarkemmin.

Sekä tilintarkastajat että asiakkaat tuntuvat arvostavan lähikohtaisuuksia etenkin tilinpäätöksen ja tilintarkastuksen tiimoilla. Joitakin asioita on vain helpompi hoitaa, kun ollaan fyysisesti samassa paikassa.

– Ja kahvikin maistuu edelleen, ja välillä ihmetelään maailman menoa ja puretaan stressiä asiakkaan

- kanssa vähemmän virallisissa keskusteluissa, kuvaa vuorovaikutusta asiakkaan kanssa tilintarkastaja Ritva Vehniäinen.

Muutos tilintarkastuksen vaatimuksissa herättää huolta

Lisääntynyt sääntely ja kasvaneet dokumentointivaatimukset tilintarkastusalailla ovat vaikuttaneet tilintarkastajien työhön. Tämä herättää huolta niin tilintarkastajien kuin asiakkaiden keskuudessa.

– Tarkastuksesta yhä pienempi osa keskittyy asiakkaan kannalta merkityksellisiin juttuihin. Suuri osa tarkastusajasta menee dokumentointivaatimuksiin ja vastaaviin tekniisiin seikkoihin liittyvään työhön, joilla on merkitystä lähinnä tilintarkastajien valvonnan kannalta, mutta jotka eivät tuo

lisäarvoa asiakkaalle tai itse tilintarkastukselle, toteaa tilintarkastaja Miki Lehtomäki.

Samoilla linjoilla on tilintarkastaja Jaakko Rönkkökin. Hän on huolissaan pienten tilintarkastajayhteisöjen tilanteesta

– Yksittäisten tilintarkastajien ja pienten tilintarkastustoimistojen elintila on kaventunut. Tämä on sääli. Vuosien varrella olen pääs-

sytt tutustumaan lukuisiin tilintarkastusalan pienyrittäjiin, joiden ammattitaito ja -etiikka ovat vertaansa vailla.

Myös asiakkaat ovat huomanneet muutoksen. Lisääntynyt sääntely ja kasvaneet dokumentoinnin vaatimukset vaikuttavat riskienhallinnan päällikkö Mari Virtasen mukaan varsinkin pienten tilintarkastustoimijoiden mahdollisuuksiin tarjota palveluita.

– Käytännössä lisääntyneet vaatimukset tarkoittavat, että asiakkaan konsultointityöhön jää vähemmän aikaa. Tämä koskee etenkin pieniä toimijoita, koska heillä ei ole isoa tekijäarmeijaa taustalla, Virtanen toteaa.

Tilintarkastusalailla jaetaan yleisesti näkemys siitä, että tilintarkastajan pitäisi olla yhä vahvemmin luotettava sparraaja, joka voi auttaa yrityksen johtoa tekemään oikeita päätöksiä. Tämä koskee tietysti myös johtoa PK-yrityksissä, joita Suomessa valtaosa yrityksistä on.

Tilintarkastaja Jaakko Rönkkö esittääkin alaa koskevan toiveikkaan näkemyksen.

– Onneksi ala edelleen kehittyy. Uskon vahvasti, että myös tilintarkastusalan sääntelyssä on mahdollista löytää tarkoituksenmukaisia kehityskulkuja. Suomen talouselämän näkökulmasta on elintärkeää taata PK-sektorin tilintarkastus.

Kun kuuntelee pienten yritysten toimitusjohtajien puheenvuoroja yhteistyöstä tilintarkastajan kanssa, on helppo yhtyä näkemykseen työn tärkeydestä. Pienten yritysten tarpeen kiteyttää hyvin toimitusjohtaja Janne Lampi.

– Tilintarkastajan rooli on muuttunut viime vuosi-na konsultoivaan suuntaan. Ja se on hyvä. Me pienet yritykset kaipaamme juuri sitä henkilökohtaista palvelua ja tunnetta, että tilintarkastaja oikeasti haluaa ja pystyy auttamaan, hän toteaa.

Samaan tapaan myös kahden pienen yrityksen toimitusjohtaja Hannu Alho kehuu tilintarkastajan merkitystä. Varsinainen oma työ vie yrittäjältä paljon aikaa, ja hän kaipaa rinnalleen talouden kumppania, johon voi luottaa ja jolta kysyä neuvoja.

– Minä saan keskittyä omiin töihini. On tilintarkastajan ansiota, että omat yritykseni toimivat näin hienosti ja ovat terveitä, hän toteaa. ■

Marjukka Kähönen

Viestinnän asiantuntija, Noon Kollektiivi

Ammattiylpeyttä ja armollisuutta

Luottamus tilintarkastajiin on kova. Se on ansaittu vuosikymmenten hyvällä työllä ja tilintarkastajat voivat olla ylpeitä ammatistaan. Tuhkaa ei ole syytä ripotella päällensä silloinkaan, kun kaikki ei mene ihan nappiin.

TEKSTI **Risto Ruuska**

Olen työurani aikana valvonut kiinteistönvälittäjiä, pankkeja, tilintarkastajia ja vähän asianajajiakin. Kokemukseni perusteella tilintarkastajilla ei todellakaan ole hävettävää mainitussa vertailujoukossa.

Viimeiset viisitoista vuotta olen seurannut tilintarkastusalaa enemmän tai vähemmän läheltä. Tilintarkastuksia on sinä aikana tehty valtava määrä. Montako todella merkittävää epäonnistumista tähän ajanjaksoon mahtuu? Varmaan

jonkin verran. Kovin vähän kuitenkin sellaisia, joiden johdosta luottamus tilintarkastajiin olisi perustellusti vaarantunut. Merkittäviä tilinpäätöskandaaleja viime vuosilta, joissa syyttävä sormi osoittaisi tilintarkastajaan, ei meillä Suomessa oikein ole. Kuitenkin 15 viime vuoden aikana tilintarkastajat ovat tehneet varovaisuuden periaatteella arvioidenkin vähintään 1,5 miljoonaa tilintarkastusta.

Kaikki ei tietenkään ole tilintarkastajien ansiota. Suomalaiset ovat pääosin rehellisiä toimijoita. Talous-

datan luotettavuuteen yleisesti on Suomessa suhtauduttu viime vuosiin saakka vakavasti. Tilintarkastajat voivat silti ottaa osan kunniansta itselleen. On merkittävältä osin tilintarkastajien ansiota, että meillä esimerkiksi sijoittajat ja rahoittajat voivat luottaa tilinpäätöstietoihin.

Tilintarkastajat ovat vuosikymmeniä olleet se selkänöjä, joiden toimintaan luottaen niin yksityiset kuin yritykset ovat uskaltaneet tehdä sijoituspäätöksiä ja ottaa riskiä. Meteliä tilintarkastajat eivät ole itsestään paljon pitäneet. Ehkä osin siksi sidosryhmissä vallitsee aito luottamus tilintarkastajia kohtaan.

Tekeväille sattuu

Erehtyminen on ihmiselle luontaisista, ammattikunnasta riippumatta. Katsotaanpa vaikka pankkien ekonomisteja; markkinakorkojen suunnan ja vauhdin arvioiminen näyttäisi olevan ekonomisteille ja analytikoille haastava tehtävä. Eivät he silti ►

Talousinformaation rinnalle nousee ja on
osin jo noussut yrityksissä kestävyysdata.

- ripottele tuhkaa päällensä, vaikka arvio menisi metsään. Eikä pidäkään, tulevaisuuden ennustaminen on tunnetusti vaikeaa. Ei tilintarkastajankaan asiantuntemus mihinkään katoa, vaikka joskus esimerkiksi tilintarkastuskertomukseen livahtaisi virhe.

Hyvin harvassa ovat kokemukse-
ni mukaan ne tilintarkastajat, jotka
piittaamattomasti tekevät työtään
tai suorastaan tietoisesti antaisivat
totuudenvastaisia tilintarkastusker-
tomuksia. Yksittäinen virhe ei tee ke-
nestäkään tilintarkastajasta huonoa.
Ei silloinkaan, vaikka siitä seuraisi
varoitusta Tilintarkastuslautakunnalta.
On hienoa, että tilintarkastajat ylei-
sesti ottaen suhtautuvat vakavasti
valvojalta saamaansa sanktioon. Se
osoittaa tunnollisuutta ja sitä, että
vastuulliseen tehtävään suhtaudu-
taan asiaankuuluvalla vakavuudella.
Itsensä ruoskimiseen ei silti ole mi-
nusta ole syytä. Tilintarkastaja taitaa
usein olla oman toimintansa ankarin
kriitikko. Jonkinlaista armeliaisuut-
ta toivoisin tilintarkastajilta itseään
kohtaan.

**Uusi aika koittaa ja sen myötä
entistä merkittävämpi tehtävä**

Talousinformaation rinnalle nousee
ja on osin jo noussut yrityksissä kes-
tävyysdata. Oikeastaan sen merkitys

on vielä taloustietoa suurempi. Kyse
on viime kädessä planeettamme
elinkelpoisuudesta, kun yritysten vai-
kutukset ympäristöön tehdään ensin
läpinäkyviksi ja sen jälkeen haittoja
ryhdytään vähentämään.

Ensi vuodesta alkaen siirrytään
vastuullisuustiedoissa imagon kiil-
lotuksesta ja viherpesusta faktojen
maailmaan, kun kestävyysraportoin-
nin varmentaminen tulee pakolli-
seksi. Aluksi lakitasolla vain pienelle
mutta merkittävälle joukolle yrityksiä,
myöhemmin varmentamisvelvolli-
suus laajenee isommalle joukolle.

Kehen katseet kääntyvät, kun
tarvitaan luotettavaa tietoa yri-
tysten toiminnan vaikutuksesta
ympäristöön? Tilintarkastajiin tietysti.
Vaikea on kuvitella yhteiskunnal-
lisesti merkittävämpää tehtävää
kuin olla eturintamassa torjumassa
ilmastonmuutosta ja ehkäisemässä
luontokatoa. Eiköhän se kerro jotakin
ammattikunnasta, että kestävyystie-
tojen varmentaminen uskotaan juuri
tilintarkastajien käsiin. Luottamus on
ansaittu menneiden vuosikymmen-
ten hyvällä työllä. Toki uusi tehtävä
on myös haastava. Yhteiskunta
kuitenkin luottaa siihen, että nimen-
omaan tilintarkastajat kykenevät
haasteeseen vastaamaan. Aivan
aiheesta luottavat ja siitä ammatti-
kunta voi olla ylpeä. ■

Risto Ruuska

Juristi,
Suomen
Tilintarkastajat ry

Kestävyysraportoinnilla kilpaillaan globaaleilla markkinoilla

Kestävän kehityksen raportoinnista on tullut globaali ilmiö ja kilpailu kansainvälisten sijoittajien huomiosta kovenee kaikilla mantereilla. Euroopassa jalkautetaan kestävyysraportointi ja sen varmentaminen lainsäädäntöön etujoukossa.

TEKSTI Qinglan Huang JA Hanna Silvola KUVA iStock

Euroopan komissio hyväksyi yritysten kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) vuonna 2022. Tämä tarkoittaa, että direktiivin piiriin kuuluvien yritysten (eli kaikkien suurten yritysten ja kaikkien pörssiyritysten) on jatkossa julkistettava kestävyysliittävät asiat eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien (ESRS) mukaisesti. Ensimmäiset yritykset soveltavat uusia standardeja ensimmäisen kerran tilikaudella 2024 ja julkaisevat ensimmäiset raporttinsa vuonna 2025.

Kestävyysraportointi on aiemmin kehittynyt vapaaehtoiselta pohjalta ja silloin siihen viitattiin yleisesti termillä vastuullisuusraportointi. Se on kuitenkin aiheuttanut huolta viherpesusta (greenwashing). Kestävyysraportoinnin avoimuuden, uskottavuuden ja vertailukelpoisuuden vahvistamiseksi yritysten raportoinnilta on vaadittu kasvavissa määrin standardointia – yhteisiä pelisää-

töjä. EU on ottanut johtavan roolin kestävyysraportoinnin juridisessa jalkauttamisessa kehittäen lainsäädäntöä pitkäjänteisesti vuodesta 2014 lähtien. Myös Iso-Britannia päätti uudesta lainsäädännöstä, joka edellyttää Britannian suurimpiin yrityksiin kuuluvien ilmastoon liittyvien taloudellisten tietojen julkistamista Climate-related Financial Disclosure (TCFD) -viitekehyksen mukaisesti vuodesta 2021. Myös muut sääntelijät ympäri maailmaa ajavat samaa tavoitetta. Esimerkiksi Singaporessa ilmastotietojen julkistaminen tehdään pakolliseksi pörssiyrityksille rahoitus-, energia-, maatalous-, elintarvike- ja metsäteollisuussektorilla vuodesta 2023 alkaen.

Vihreä siirtymä Kiinassa

Myös kehittyvät markkinat ovat läpikäymässä vihreää siirtymää ja ne ovat ryhtyneet toimiin kestävyysliittävien riskien selvittämiseksi. Kiinan hallitus toteuttaa ▶

- vihreitä siirtymätavoitteita toimenpidepaketilla, johon kuuluu YK:n kestävä kehitys tavoitteiden sisällyttäminen kansalliseen kehityssuunnitelmaan (14. viisivuotissuunnitelma 2021–2025). Kiinan hallitus on asettanut tavoitteen hiilidioksidipäästöille ja energiankulutukselle sekä suunnitelmat resurssien hallinnalle ja ilmastomuutokseen reagoimiselle. Kiinan tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä 18 % BKT-yksikköä kohden ja energiankulutusta 13,5 % BKT-yksikköä kohden vuoden 2020 tasosta vuoteen 2025 mennessä.

Kiinalla on keskeinen rooli vihreän teknologian alalla ja se hallitsee globaaleja markkinoita toimittaessaan esimerkiksi aurinkopaneeleja ja lämpöpumppuja. Kuten muutkin maat, Kiina kohtaa ilmastomuutoksen haasteen ja on ryhtynyt ennakoihiin toimiin puuttuakseen esiin nousseisiin sosiaalisiin ja ympäristöongelmiin ja löytääkseen niihin kestävä ratkaisu pitkillä aikavälillä.

Kiina on jo luonut omat kestävyysraportointistandardit

Pakollinen kestävyysraportointi on keskeinen rooli vihreän siirtymän tavoitteiden tukemisessa. Kiina asetti jo vuonna 2008 uuden sääntelyn kestävyysraportoinnista tietäntyyppisille Shanghain pörssiin listatuille yrityksille. Asetus velvoitti julkistamaan liiketoiminnan sosiaaliset ja ympäristövaikutukset yrityksissä, joiden osakkeet on

listattu ulkomailla, ne toimivat rahoitusallalla tai ne on listattu pörssiin "Corporate Governance Index" -indeksiin. Kiinan yhteiskuntatieteiden akatemian (Chinese Academy of Social Science, CASS) yritys vastuun tutkimuskeskus (Corporate Social Responsibility Research Center) kehitti kiinalaisille yrityksille oman raportointistandardin (CASS-CSR), joka oli merkittävä virstanpylväs kestävä kehityksen raportoinnin kehittämisessä Kiinassa. Maailman yleisintä kestävyysraportoinnin viitekehystä Global Reporting Initiativea (GRI) kiinalaiset yritykset eivät yleisesti käytä.

Business Finlandin rahoittaman tutkimushankkeen tulokset Shanghaissa listatuista yrityksistä osoittavat, että kiinalaisten yritysten vastuullisuusraportointikäytännöt noudattavat hyvin pitkälti eurooppalaisten yritysten raportointia. Kiinalaiset yritykset raportoivat kestävästä täyttääkseen kansainvälisten sijoittajien odotukset ja rakentavansa kilpailuetua globaaleilla markkinoilla. Kestävä kehityksen raportoinnista on siis tullut globaali ilmiö.

EU on varmentamisen edelläkävijä

Eurooppalainen kestävyysraportointidirektiivi CSRD edellyttää raporttien ulkoista varmentamista rajoitetulla varmuudella. Siihen verrattuna Kiinan kestävyysraportointivaatimukset ovat edelleen alkeelliset, koska Kiinassa ei ole vaatimusta kestävyysraportointitietojen varmentamisesta. Kestävyystietojen ulkopuolinen varmentaminen lisää raportoitujen tietojen laatua ja luotettavuutta, auttaa rakentamaan luottamusta yritysten ja sidosryhmien välillä sekä helpottaa viherpesun torjuntaa. On ennakoitavissa, että kestävyystietojen varmentamisen kysyntä kasvaa myös globaalisti, mikä edellyttää varmentajilta systemaattista oppimista kestävästä liiketoiminnasta ja -raportoinnista. Kun otetaan huomioon kestävyysraportoinnin kasvava merkitys ja varmentamisen kasvava kysyntä, alan kokoneiden asiantuntijoiden ja nuorten osaajien kouluttaminen on välttämätöntä. Se antaa tulevaisuuden asiantuntijoille ne tiedot ja taidot, joita tarvitaan kestävämmässä taloudessa ja yhteiskunnassa. Tilintarkastusallalle tämä on suuri mahdollisuus – myös globaalisti. ■

Qinglan Huang

Qinglan Huang on Hankenin väitöskirjatutkija, jonka tutkimuksen aiheena on kiinalaisyhtiöiden kestävyysraportointi.

Hanna Silvola

Hanna Silvola toimii Hankenilla laskentatoimen apulaisprofessorina ja Huangin väitöskirjan ohjaajana.

K O L U M N I

Tilintarkastaja rakentaa ammatti-identiteettiään läpi uran

Menestyminen tilintarkastajana pohjautuu tutkimusten mukaan vahvasti henkilön ammatti-identiteettiin. Kestävän ammatti-identiteetin muodostuminen edellyttää, että tilintarkastaja ymmärtää arvojen, tilintarkastajan roolin ja vastuiden, ammattikäytäntöjen ja -standardien sekä ammatitaidon merkityksen. Ammatti-identiteetti kehittyy koulutuksen, työssä oppimisen, ammatissa toimimisen ja sosiaalisissa kontakteissa toisten tilintarkastajien kanssa. Luottamus tilintarkastajaan pohjautuu niihin yhteisiin arvoihin ja tavoitteisiin, jotka ammatissa toimivat jakavat.

Alan ja yhteiskunnan muutokset haastavat ja kehittävät tilintarkastajan ammatti-identiteettiä. Toimintaympäristön sääntely,

talouden suhdanteet tai informaatioympäristön muutokset vaikuttavat esimerkiksi käyttäjien tarpeisiin ja odotuksiin tilintarkastajaa kohtaan. Ammatti-identiteetti kehittyy myös uran aikana tai jopa ennen uran alkua. Harjoittelijan paikkaa harkitseva opiskelija pyrkii mielikuviin perustuen sovittamaan ”esi-ammattillista” identiteettiään alalle. Ensimmäisen kokopäivätyön tai harjoittelujakson aikana työnantajat ja kollegat opettavat harjoittelijoille niitä muodollisia ja epämuodollisia normeja mitä alalle ja kyseisen tilintarkastusyhteisön kulttuuriin kuuluu.

Seuraavassa uravaiheessa vakiintuneiden nuorten tilintarkastajien (staff auditors) ammatti-identiteettiin vaikuttavat ammatissa menestymisen lainalaisuudet: miten ammattikäytäntöjä ja -standardeja sovelletaan asiakastoimeksiantoihin. Tutkimusten mukaan tässä vaiheessa kompetenssiin ja laatuun perustuvaa identiteettiä haastaa tietoisuus toimeksiantojen taloudellisista tavoitteista. Tilintarkastaja alkaa rakentamaan organisaatio-identiteettiä, tiedostaen organisaation tavoitteita ja toimimalla tavalla mikä edistää näiden toteutumista.

Manageritasolla ammatti- ja organisaatioidentiteetit ohjaavat jo hyvin selvästi tilintarkastajan toimintaa. Manageritasolla ammatti-identiteetti kehittyy, kun työnkuvaan tulee yhä kasvavat teknisten kompetenssien, asiakastoimeksiantojen ja päätöksenteon vastuut. Oman ammatti-identiteetin ja organisaatioidentiteetin lisäksi managerin toimintaa ohjaa myös henkilömieli-

kuvien johtaminen (impression management). Partneritasolle pääsyyn ei riitä erinomainen tekninen tilintarkastuskompetenssi, vaan managerin on vahvistettava hyvän asiakaspalvelijan mielikuvaa. Tiivistetysti voidaan sanoa, että manageritasolla tilintarkastajan identiteettiä haastaa erilaisten tavoitteiden ja roolien ristiveto.

Partneritasolla ammatti-identiteetin rakentaminen alkaa tutkimusten mukaan alusta. Korkeasta asemasta huolimatta partneritasolle hiljattain nousseet kokevat itsensä aiempaa epävarmemmaksi ammatti-identiteettinsä kanssa. Teknisen kompetenssin hyödyntäminen jää pienempään rooliin organisaation taloudellisten tavoitteiden ja strategian ottaessa tilaa. Uran tässä vaiheessa ammatti-identiteetti saattaa muokkautua tilintarkastusyhteisön ja -alan toimintaympäristön vaatimuksiin, kuten alan sääntelyn ja kilpailutilanteen muutoksiin, mutta myös tilintarkastusyhteisön liiketoiminnan painopisteiden muutoksiin.

Kun rakennetaan luottamusta, on tutkimusten perusteella tärkeää, että tilintarkastajien ammatti-identiteetin selkärankana on organisatorinen ammattimaisuus (organizational professionalism), joka auttaa ylläpitämään ja vahvistamaan partnereiden ammatti-identiteettiä erilaisten tavoitteiden ja roolien paineessa.

Kim Ittonen

Kirjoittaja toimii Hankenilla tilintarkastuksen professorina ja laskentatoimen ja kauppaoikeuden laitoksen johtajana.

Rahanpesulaki UUDISTUI

TEKSTI Jarkko Raitio ja Risto Ruuska

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisesta annetun lakiin (rahanpesulaki) tuli 31.3.2023 voimaan useita muutoksia. Tilintarkastajien kannalta merkittävin asia on lain soveltamisalan laajentaminen tilintarkastajan toiminnassa. Lakia sovelletaan nyt tilintarkastajaan, kun hän suorittaa

- lakisääteistä tilintarkastusta
- tehtävää, jonka perusteella antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön
- julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusta tai muuta julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävää.

Rahanpesulakia sovelletaan tilintarkastajan toimintaan myös, kun hän muutoin kuin edellä mainituin tavoin toimii tilintarkastajan ominaisuudessa.

Rahanpesulain määritelmiä, muun muassa epäilyttävän liike-

toimen määritelmää on täsmennetty lainmuutoksella.

Lisäksi muutoksia on tullut esimerkiksi ilmoitusvelvollisen riskiarviota ja riskienhallintamenetelmiä koskevaan lainkohtaan.

Yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä ei saa lakimuutoksen jälkeen noudattaa, jos tilintarkastaja havaitsee epätavallisia tai epäilyttäviä liiketoimia.

Ilmoitusvelvollisuutta on lakimuutoksella laajennettu. Tilintarkastajan täytyy ilmoittaa havaitsemastaan epäilyttävästä liiketoimesta, vaikka

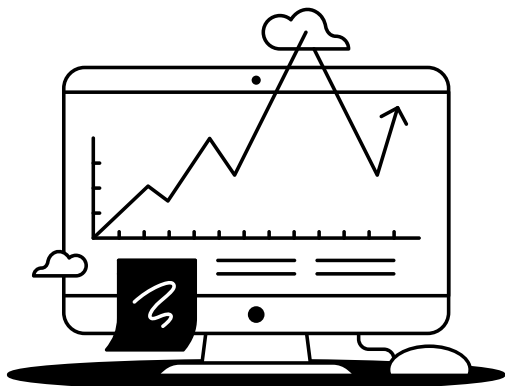
asiakassuhdetta ei olisi perustettu tai siitä olisi kieltäydytty.

Tilintarkastajalla tulee olla rahanpesulakiin tulleen uuden velvoitteen myötä, osana asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia, tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta. Näillä varmistetaan, että tilintarkastajan toiminnassa noudatetaan pakotesäätelyä ja jäädyttämissäätöksiä.

Myös rahanpesulain rikkomisesta aiheutuviin seuraamuksiin on tullut joitain muutoksia. ■

TULKINTA AVIN RAHANPESUN- VALVONTAREKISTERISTÄ MUUTTUI

Aluehallintoviraston tulkinta muuttui! AVIn uuden tulkinnan mukaan sellaisten tilintarkastajien, jotka tarjoavat esimerkiksi kirjanpito palveluita, veroneuvontaa tai yrityskonsultointia, tulee rekisteröityä AVIn ylläpitämään rahanpesurekisteriin näiden palveluiden tarjoamisen osalta. Pelkästään tilintarkastajarekisteriin rekisteröityminen ei tällaisten tilintarkastajien osalta ole riittävää.

Uusi kaupparekisterilaki ohjaa sähköiseen asiointiin

Uusi kaupparekisterilaki tulee voimaan 1.7.2023 ja sen tavoitteena on kaupparekisteritietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden parantaminen. Uuden kaupparekisterilain myötä

- sähköinen kaupparekisteriasiointi tulee oikeushenkilöitä velvoittavaksi
- viranomaiset voivat vain poikkeuksellisesti pyytää kaupparekisteritietoja jatkossa yrityksiltä
- kaupparekisteritiedot on vahvistettava vuosittain
- yrityksille voidaan määrätä kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu ja tilinpäätöksen myöhästymismaksu
- tosiasiallista edunsaajaa koskevan ilmoituksen laiminlyönti voi johtaa yrityksen poistamiseen kaupparekisteristä

Suomen Tilintarkastajat kannattaa uudistuksia, joilla parannetaan kaupparekisteritietojen ajantasaisuutta ja oikeellisuutta.

Uuden kaupparekisterilain osalta Suomen Tilintarkastajat pettyi siihen, että tilintarkastusvelvollisuuden noudattamisen valvontaan ei tullut muutoksia. Lain perusteluteksteissä kyllä todetaan, että tilintarkastusvelvollisuuden noudattamista ei

käytännössä valvota lainkaan, mutta tähän asiaan ei kuitenkaan ehdotettu muutosta.

On olemassa tutkittua tietoa ja viranomaisten ja muiden toimijoiden huomioita siitä, että kaikki tilintarkastusvelvolliset yritykset eivät tilintarkastajan valitsemisvelvollisuutta noudata. Tämä ongelma olisi pitänyt ratkaista juuri kaupparekisterilain uudistamisen yhteydessä. ■ ▶

Uuden lain tavoitteena
on kaupparekisteritietojen
oikeellisuuden ja ajan-
tasaisuuden parantaminen.

Ilmoittajan-
suojelulain
tarkoituksena on
ennaltaehkäistä
yleiseen etuun
kohdistuvia uhkia ja
vakavia haittoja.

Ilmoittajansuojelulaki tuli voimaan

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (ilmoittajansuojelulaki) tuli voimaan 1.1.2023.

Organisaatioiden, joihin työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50, on perustettava sisäinen ilmoituskanava rikkomista koskevan tiedon ilmoittamista ja ilmoituksen perusteella toteutettavia toimenpiteitä varten. Tilintarkastusyritysten osalta ilmoituskanava tulee perustaa pienempiinkin yrityksiin, koska tilintarkastajia koskevaa erityissääntelyä tulee tilintarkastuslaista ja rahanpesulaisesta. Alle kymmenen hengen tilintarkastusyritykset voivat rahanpesulain mukaisen riskiarvion perusteella pyytää tilintarkastusvalvonnalta vapautusta sisäisen ilmoituskanavan perustamiselle.

Ilmoittajansuojelulain tarkoituksena on ennaltaehkäistä yleiseen

etuun kohdistuvia uhkia ja vakavia haittoja. Lain tavoitteena on, että ilmoittaja, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti.

Yrityksissä ja säätiöissä, joissa on alle 250 työntekijää ja jotka kuuluvat ilmoittajansuojelulain sääntelyn piiriin, ilmoituskanava on otettava käyttöön viimeistään 17.12.2023. Muissa organisaatioissa kanavat piti olla käytössä jo 31.3.2023 mennessä. ■

Jarkko Raitio

Asiantuntija,
Suomen
Tilintarkastajat ry

Risto Ruuska

Juristi,
Suomen
Tilintarkastajat ry

TILINTARKASTAJABAROMETRI:

Vuodesta 2023 tulossa hidastuvan kasvun vuosi

Tilintarkastajien arvioiden mukaan vuodesta 2023 tulee yrityksissä hidastuvan kasvun vuosi. Tilintarkastajat arvioivat, että liikevaihdon kasvu hidastuu tuntuvimmin rakennus- ja kuljetus- ja varastointialalla sekä maa-, metsä- ja kalataloudessa.

TEKSTI Jarkko Raitio

Isosta toimialoista teollisuudessa sekä kaupan alalla yritysten liikevaihto jatkaa tänä vuonna kasvua, mutta aiempaa hitaampana. Tilintarkastajat odottavat kasvun jatkuvan myös majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä taide-, viihde- ja virkistysalan yrityksissä, joita koronavuodet ovat koetelleet.

Rakennus- ja kuljetus- ja varastointialalle sekä maa-, metsä- ja kalatalouteen tilintarkastajat ennakoivat myös henkilöstövähennyksiä. Voimakkaimmin työpaikat ovat uhattuna rakennus- ja kuljetus- ja varastointialalla. Sen sijaan teknologiayrityksissä henkilöstömäärän kasvun odotetaan jatkuvan, samoin esimerkiksi finanssi- ja rahoitus- ja kalataloudessa.

Toiminnan jatkuvuusongelmat nostavat päätään

Investoinneissa selkein käänne nähtäen teollisuudessa. Tilintarkastajat ennakoivat teollisuuden investointien sukeltavan kasvuvuosiensa jälkeen pakkaselle. Investointien kasvua tilintarkastajat ennakoivat vain koulutus- ja teknologiayrityksiin sekä rahoitus- ja finanssialan yrityksiin. ▶

Pääsyyt yritystoiminnan vaarantumiselle ovat energian kallistuminen sekä yleisen taloustilanteen heikkeneminen.

- tyksiin, joskin näilläkin aloilla kasvun odotetaan jäävän vähäiseksi.

Yritysten kyky jatkaa toimintaansa näyttää tänä vuonna olevan uhatuna hieman yleisemmin kuin viime vuonna. Tilintarkastajat arvioivat yrityksen toiminnan jatkuvuutta aina tilintarkastuksen yhteydessä.

Tänä vuonna tilintarkastajat odottavat toiminnan jatkuvuuden olevan aiempaa enemmän uhatuna etenkin rakennus- ja kulje-

tus- ja varastointialalla sekä maa-, metsä- ja kalataloudessa. Pääsyyt yritystoiminnan vaarantumiselle ovat energian kallistuminen sekä yleisen taloustilanteen heikkeneminen.

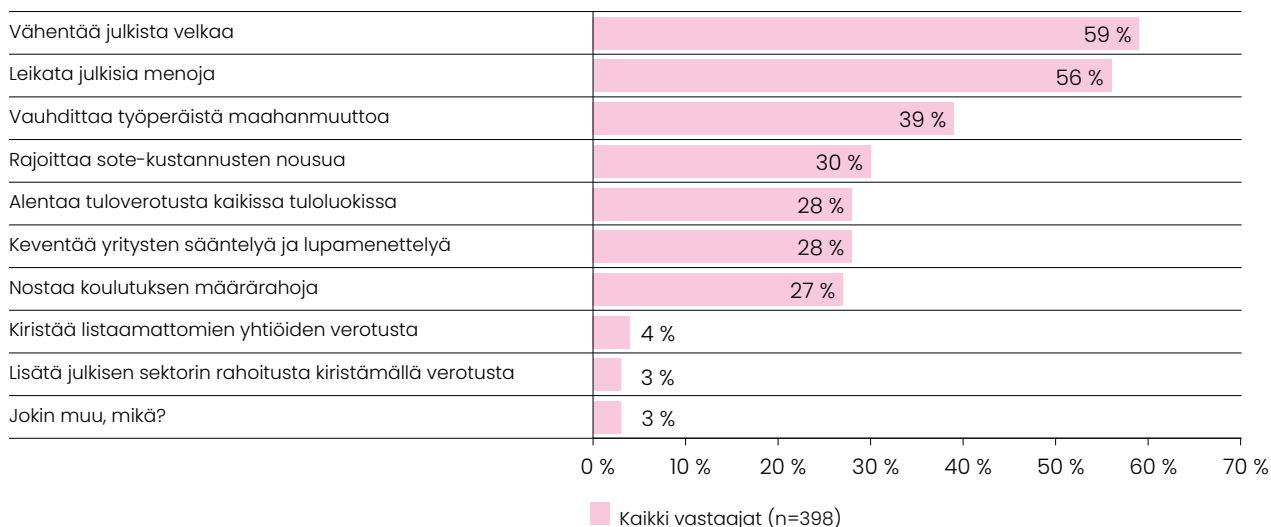
Maan hallitukselle terveisiä

Tilintarkastajat nostavat seuraavan hallituksen talouspolitiikan tehtävälisan kärkeen julkisen velan vähentämisen ja julkisten menojen leikkaamisen. Lisäksi sääntelyä

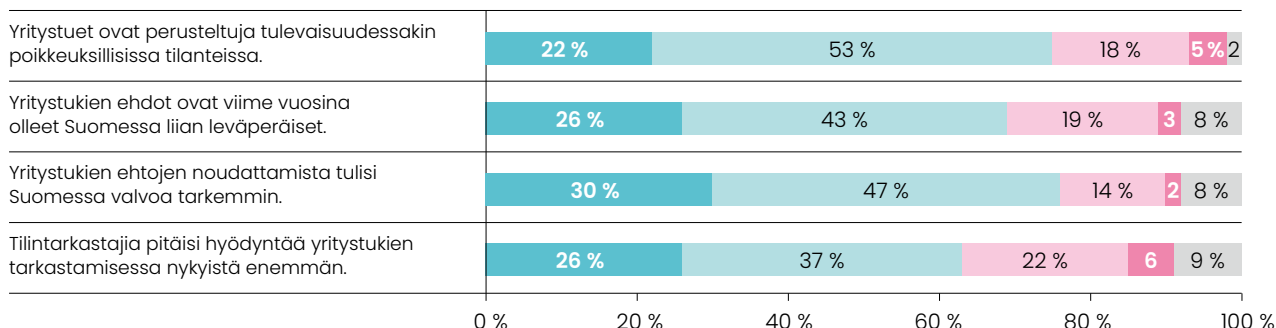
tulisi keventää, jotta yrityksillä olisi paremmat mahdollisuudet menestyä, selviää Tilintarkastajabarometrin tuloksista.

Tilintarkastajat ovat huolissaan julkisen talouden alijäämästä. Suomen Tilintarkastajat ry:n Tilintarkastajabarometrissa 59 prosenttia tilintarkastajista nostaa seuraavan hallituksen talouspolitiikan tärkeimpien ratkaisujen listalle julkisen velan vähentämisen.

Millaisia talouspoliittisia ratkaisuja seuraavan hallituksen pitäisi mielestäsi tehdä? Valitse enintään kolme vaihtoehtoa.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

(n=398) ■ Täysin samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Jokseenkin eri mieltä ■ Täysin eri mieltä ■ En osa sanoa

Tilintarkastajista 56 prosenttia arvioi, että seuraavan hallituksen pitäisi leikata julkisia menoja. Sote-kustannusten nousun rajoittamista pitää olennaisena melkein kolmannes tilintarkastajista.

Tilintarkastajat eivät suosittele seuraavalle hallitukselle veronkiristyksiä. Vain 3 prosenttia tilintarkastajista arvioi, että julkisen sektorin rahoitusta tulisi lisätä kiristämällä verotusta. Sen sijaan tuloverotuksen alentamista kaikissa tuloluokissa kannattaa 28 prosenttia Tilintarkastajabarometriin vastanneista.

Tilintarkastajat huolehtivat myös työvoiman riittävyydestä ja halusivat edistää työperäistä maahanmuuttoa. Työperäisen maahanmuuton nostaa seuraavan hallituksen tehtäväläiställe 39 prosenttia tilintarkastajista.

Yritystoiminnan sääntelyä tulisi keventää

Enemmistö tilintarkastajista arvioi, että "Vallitsevasta tilanteesta huolimatta yrityksillä on Suomessa hyvät kasvun edellytykset". Täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa on 72 prosenttia tilintarkastajista. Eri mieltä olevien osuus on 24 prosenttia.

Silti tilintarkastajista 64 prosenttia antaa tukensa yritystoiminnan sääntelyn keventämiselle. Väitteen "Yritystoiminnan sääntelyä tulisi

keventää, jotta yrityksillä olisi paremmat mahdollisuudet menestyä" kanssa torjuu vain noin neljännes tilintarkastajista.

Tilintarkastajista 92 prosenttia torjuu väitteen "Yritystoiminnan sääntely on Suomessa liian kevyttä". Lisäksi tilintarkastajat arvioivat, että yritykset ovat hyvin perillä oman toimialansa sääntelystä ja yleisesti ottaen myös toimivat lakien ja määräysten mukaan.

Yritystukien valmistelussa pitää korostaa ehtoja ja valvontakeinoja

Tilintarkastajat moittivat viime vuosien yritystukia leväperäisiksi, mutta eivät kuitenkaan kyseenalaista tukien tarpeellisuutta.

Tilintarkastajabarometrissä lähes 70 prosenttia vastaajista katsoi, että viime vuosina yritystukia on myön-

netty leväperäisesti. Vastaajista 75 prosenttia kuitenkin arvioi, että tukia tarvitaan tulevaisuudessakin poikkeuksellisissa tilanteissa. Lisäksi vastaajista 63 prosenttia katsoo, että tilintarkastajia tulisi hyödyntää yritystukien tarkastamisessa enemmän.

Tilintarkastajien näkökulmasta yritystukien valmistelussa korostuvat ennakoon määritellyt ehdot ja valvontakeinot. Tukien tarkastaminen ei ole mahdollista ilman selkeitä ehtoja. Kun tuella on selkeät ehdot, siihen on yleensä helppo liittää myös valvontakeinot.

Tilintarkastajien hyödyntäminen yritystukien tarkastamisessa on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Ehdolla ja valvonnalla voidaan varmistaa tukien kohdentuminen asianmukaisesti. ■

Mikä Tilintarkastajabarometri?

Tilintarkastajabarometri luotaa tilintarkastajien näkemyksiä yritysten ja talouden tilasta. Tilintarkastajat ovat riippumattomia yritystalouden asiantuntijoita, joten barometri avaa objektiivisen näkökulman talouskehitykseen. Tilintarkastajat tekevät vuositason noin 122 000 tilintarkastusta.

Barometrin tiedonkeruu tehtiin 17.11.–15.12.2022. Kyselyn kohdistettiin Suomen Tilintarkastajat ry:n tilintarkastajajäsenille. Vastaajamäärä nousi 398:aan, ja vastausprosentti oli 34. Tulosten virhemarginaali on 4 prosenttiyksikköä suuntaansa.

Barometrin toteutti tutkimusyhtiö Aula Research kohdistettuna internet- ja puhelinkyselyinä.

Mitä tiedämme

pörssiyhtiöiden tilintarkastuksista ja tilintarkastajista?

Suomessa tilintarkastuksen kohteena on vuosittain noin 120 000 yhteisön kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto. Yksi tilintarkastuksen kohteena oleva kappale-määräisesti pieni, mutta erittäin merkityksellinen yritysjoukko muodostuu pörssiyhtiöistä, joita Nasdaq OMX Helsinki -listalta löytyy 134 kappaletta.

KOONNUT **Jarkko Raitio**

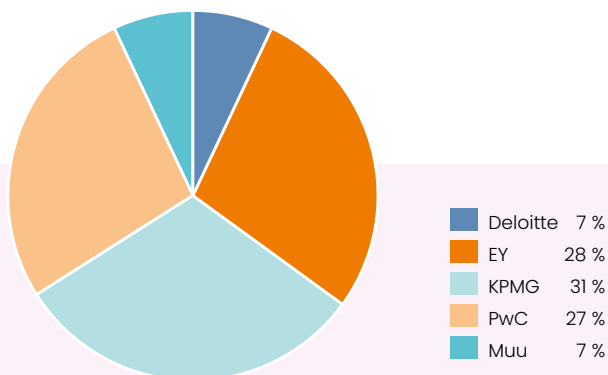
Tätä numerotarinaa varten on tutkailtu Helsingin päälistalla olevat yritykset tilintarkastusten näkökulmasta.

Pörssiyhtiöiden päävastuullinen tilintarkastaja tulee yleisimmin jostain neljästä

suurimmasta tilintarkastusyhteisöstä, joita ovat Deloitte, EY, KPMG sekä PwC. Tilintarkastusvalvonnan julkaisemien listausten mukaan tilanteet vuosilta 2021 ja 2020 näyttivät tältä:

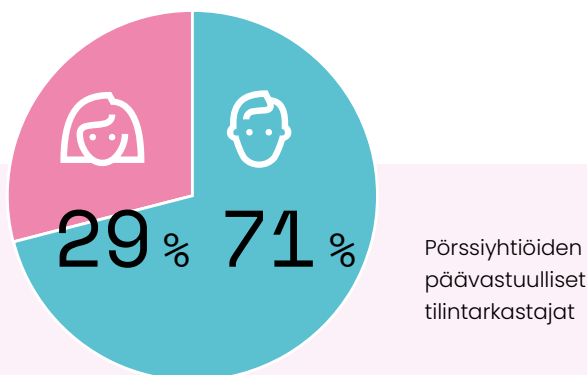
Allekirjoitettujen tilintarkastuskertomusten lukumäärä yhteisöittäin

Tilintarkastusyhteisö	Kertomukset 2021, kpl	Kertomukset 2020, kpl
KPMG Oy Ab	44	40
Ernst & Young Oy	38	35
PricewaterhouseCoopers Oy	27	311
Deloitte Oy	9	7
BDO Oy	3	2
Tietotili Audit Oy	2	1
Moore Rewinet Oy	1	1
Aditus Tilintarkastus Oy	1	1
Oy Tuokko Ltd	1	1
Allekirjoittajana muu kuin tilintarkastusyhteisö	3	4

Tilintarkastajien jakauma pörssiyrityksissä

Maaliskuussa 2023 kaupparekisteristä kerättyjen tietojen perusteella pörssiyritysten tilintarkastusten jakauma oli muuttunut jonkin verran edellisistä vuosista. KPMG tarkastaa 31 prosenttia, EY 28 prosenttia, PwC 27 prosenttia, Deloitte 7 prosenttia ja muut tilintarkastajat 7 prosenttia pörssiyrityksistä.

Päävastuullinen on yleisimmin mies

Kun tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, tulee yhteisön osoittaa toimeksiannolle päävastuullinen tilintarkastaja, joka on luonnollinen henkilö ja erityisen sääntelyn takia KHT-tilintarkastaja (ks. Tilintarkastuslain 2 luvun 5 § ja Osakeyhtiölain 7 luvun 5 §). Pörssiyritysten päävastuullisista tilintarkastajista 71 prosenttia on miehiä ja 29 prosenttia naisia.

Yksi tai kaksi pörssiyritystä

134 listayhtiön päävastuullisina tilintarkastajina toimii 68 eri henkilöä. Miehiä on 49 ja naisia 19. Yleisintä on, että henkilö toimii vain yhden pörssiyrityksen päävastuullisena tilintarkastajana, mutta kahden yhtiön taktiikka on varsin yleistä erityisesti miespuolisten tilintarkastajien keskuudessa.

Sama henkilö toimii päävastuullisena	Miehet	Naiset	Yhteensä
1 pörssiyrityksen tilintarkastajana	23	10	33
2 pörssiyrityksen tilintarkastajana	15	3	18
3 pörssiyrityksen tilintarkastajana	4	3	7
4 pörssiyrityksen tilintarkastajana	5	3	8
5 pörssiyrityksen tilintarkastajana	2	0	2
Yhteensä	49	19	68

280 000

Listayhtiötilintarkastajan keskimääräiset ansiotulot ovat miehillä noin 280 000 euroa vuodessa ja naisilla noin 212 000 euroa vuodessa. Ansiotulot ovat keskiarvoa korkeammat niillä, joilla on tarkastuskohteina suuria pörssiyrityksiä tai ylipäätään useampi pörssiyritys.

50-vuotias

Jos joku yhdistää, niin se on ikä. Pörssiyrityksen päävastuullinen tilintarkastaja on keskimäärin hitusen päälle 50-vuotias, oli kyseessä mies tai nainen.

Somekampanjalla tavoitettiin yli **25 000 NUORTA**

Suomen Tilintarkastajat ry käynnisti alan tunnettuus- ja houkuttelevuustyötä somekampanjalla yhdistyksen Instagram-tilillä. Kampanjassa korostuivat tilintarkastuksen tarpeellisuus, monipuolisuus ja luotettavuus. Opiskelijoille kohdennetulla kampanjalla tavoitettiin yli 25 000 nuorta.

KOONNUT **Henna Ristikangas**

Marras-helmikuun 2022–2023 aikana yhdistyksen Instagram-tilillä toteutettiin *"Tilintarkastus on uusi musta"* -opiskelijakampanja, jonka kohderyhmänä olivat 19–29-vuotiaat opiskelijat ja nuoret. Kaikkiaan 107 päivää kestänyt kampanja tavoitti maksetun mainonnan avulla kaikkiaan 25 109 kohderyhmän henkilöä.

Kampanjan aikana yhdistyksen Instagram-tilillä julkaistiin muun muassa mainosvideoita, opiskelijaesitteen uratarinoita, alan työnkuvaa ja työllisyyttä koskevia artikkeleja, tietoisuuksia sekä tietovisa. Kampanjan tueksi nettisivuille rakennettiin kampanjasivu, josta löytyy hyödyllistä tietoa tilintarkastusalan. Kampanjasivua on käyty lukemassa lähes 300 kertaa, sähköistä opiskelijaesitettä klikattiin lukemaan yli 1000 kertaa.

Pienellä budjetilla toteutetussa, alan houkuttelevuutta herättelevässä kampanjassa käytettiin maksettua Instagram-mainontaa kaikkiaan alle 200 €. Ikähaarukan lisäksi kohderyhmä rajattiin lukiossa tai korkeakoulussa opiskeleviin. Jotta mainosvideoilla tavoitettiin potentiaalisin yleisö, tarkennettiin yleisöä kiinnostuksen kohteilla, joita olivat liiketoiminta ja rahoitus sekä taloustiede. Maksettujen videomainosten linkit ohjasivat katsojan kampanjasivulle. Videoita katseltiin kaikkiaan lähes 30 500 kertaa.

Toimialan tunnettuus- ja houkuttelevuustyö jatkuu yhdistyksessä tänä vuonna. Yksi yhdistyksen strategisista tavoitteista on tehdä alasta tunnettu ja haluttu sekä saada alalle uusia osajia. Suunnitteilla on rakentaa ja toteuttaa yhteistyöllä suurempi, pitkäkestoisempi kampanja tunnettuustyön edistämiseen. Tästä lisää mahdollisesti jo ensi syksyn lehdessä! ■

Kohde-
ryhmänä
19–29
-vuotiaat

Kampanjan
kesto
107
päivää

180 €
käytetty
budjetti

1 064
Opiskelija-
esitteen
katselua

Noin
300
vierailua
kampanja-
sivulla

1 277
artikkelin
lukua

Yli
25 000
mainonnalla
tavoitettu
nuorta

Lähes
30 500
videoiden
katselukertaa

SanoiTTaja tarinoi ennalta-arvaamattomista ja suhteellisesti sovelletuista aiheista ammatillista harkintaa ja skeptisyyttä käyttäen. Tarinoiden perustaksi on hankittu tarpeellinen määrä tarkoitukseen sopivaa evidenssiä.

Employer Island Suomi

Suomen suurin ja kaunein työsuhdereality Employer Island Suomi vie joukon tilintarkastajia ja heidän työnantajansa Thaimaan lämpöön testaamaan työsuhdetta houkutuksilla. Parit eivät kuitenkaan vietä lomaa yhdessä, vaan tilintarkastajille seuraa pitää joukko kasvavia tilintarkastusyhteisöjä ja tilintarkastusyhteisöjen seurana lomailee joukko tuoreita ja motivoituneita HT-tilintarkastajia. Unohtumattomat päivät ja yöttömät yöt, villit bileet sekä kehityskeskustelut panevat työsuhteet kokeutukselle ja tarjoavat ennennäkemättömän matkan työn motivaatiotekijöihin. Paraneeko työsuhde vaihtamalla?

TV-formaatteja tilintarkastajien makuun – mitä sinä katsoisit?

Hädin tuskin elossa 24

Elossa 24h kertoo yhdestä viikosta suomalaisessa tilintarkastusyhteisössä tammikuussa 2023. Sarjassa nähdään koskettavia tosielämän tarinoita, tarkastusarkea ja tärkeitä asiakaskohtauksia kahdeksana päivänä, maanantaista sunnuntaihin. Tuotantokauden jaksot vievät ainutlaatuisiin hetkiin ja paikkoihin, joihin kamerat eivät yleensä pääse. Viikkoon mahtuu vaativia tarkastustoimenpiteitä, vakavia havaintoja, puuttuvaa aineistoa, kriisipalaveria ja varastokäyntejä. Ajankohtaisena teemana nousee esiin tilintarkastusalan houkuttelevuus.

Sama tarkastus – eri budjetti

Sama tarkastus – eri budjetti käsittelee suorasukaisesti ja lämminhenkisesti aihetta, josta monien on vaikeaa puhua: tilintarkastustoimeksiannon budjettia. Sarjassa tilintarkastajat astuvat toistensa saappaisiin vaihtamalla viikoksi toimeksiantojen ja asiakasbudjettejaan. Miten huomattavasti suurempaan budjettiin tottunut tilintarkastaja sopeutuu niukempaan budjettiin? Tehostuuko tarkastus? Löytyvätkö virheet? Mitä suurempi budjetti mahdollistaa pienempään budjettiin tottuneelle? Käytetäänkö ylimääräiset tunnit tarkastukseen vai paraneeko kate?

Erityistarkastusjoukot

Uutuussarja Erityistarkastusjoukot on Suomen televisiohistorian rajuin tarkastusreality, jossa 14 tilintarkastajaa osallistuu erityistarkastusjoukkojen pääsykokeisiin valmistavalle koulutusleirille. Kovaakin kovempi pudotuskilpailu siitä, kuka selviää äärimmäisissä erityistarkastusolosuhteissa ilman kahvia, unta ja sosiaalisia suhteita, budjetin paukuessa ja asiakkaan, tiimin, esimiesten ja perheen asettamien odotusten ristitulesa. Sarjan tarkoituksena on kaivaa tarkastajista esiin ne piirteet, joita erityistarkastajat tarvitsevat vaarallisissa tehtävissään. Sarjassa tarkastajia kouluttavat oikeat eliittitilintarkastajat, jotka ovat kylmiä ja kasvottomia, huutavat julmasti ja käskyttävät kovaa.

Tarkastaa tähtien kanssa

Tarkastaa Tähtien Kanssa (TTK) valloittaa sydämemme jälleen! Rakastetun ohjelman viidestoista kausi polkaistaan syksyllä vauhtiin rytinällä, kun yksitoista uutta ja upeaa tähtioppilasta hyppää elämänsä seikkailuun taidokkaiden tähtitarkastajien opastuksella.

Tarkastaa tähtien kanssa on suomalainen versio TV-sarjaformaattista *Auditing with the Stars*, missä julkisuudelle vieraat tilintarkastusyhteisöjen nuoret edustajat opettelevat kukin viikoittain tilin- ja muuta tarkastusta heille määrätyn oman kokeneen tilintarkastusammattilaisen kanssa. Jokaisessa jaksossa heikoimmin menestynyt tarkastusoppilas putoaa pois jatkosta. Tarkastusmenestystä arvioivat Valvojat. ■

Pysy ajan tasalla tuoreimmista uutisista

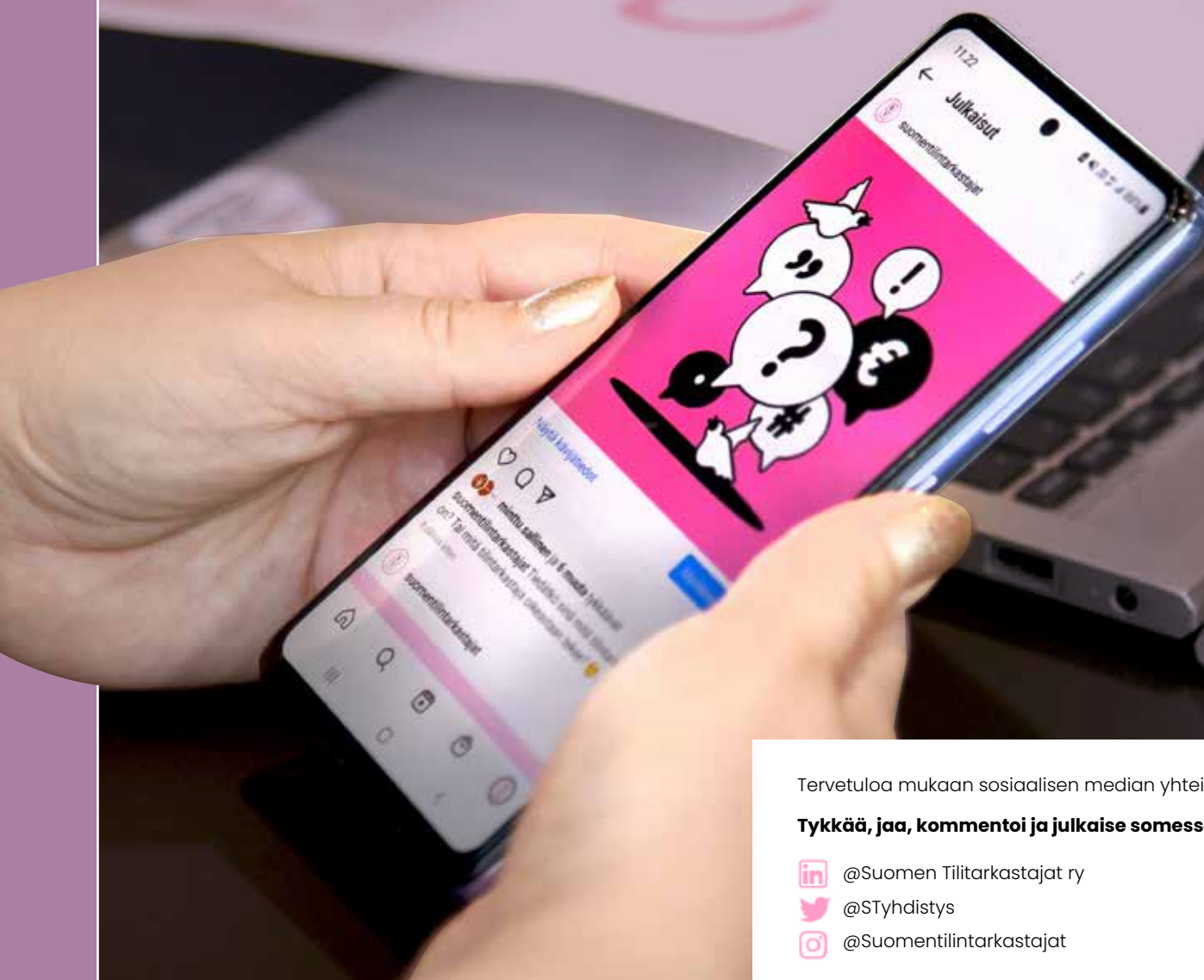
Julkaisemme aina tuoreimmat uutiset ja kiinnostavat artikkelit verkkosivuillamme tilintarkastajat.fi.

Tilaa uutiskirjeemme sähköpostiisi, niin saat kaikki ajankohtaiset tiedot tilintarkastusalasta koottuna. Lisäksi saat kutsut tapahtumiimme ensimmäisten joukossa. Lähetämme uutiskirjeen sinulle noin kerran kuukaudessa.

Kiinnostuksesi mukaan voit tilata myös muita uutiskirjeitä, esimerkiksi Profiitti-lehdestä, jolloin saat ensimmäisenä tietoa tuoreimmasta julkaisusta ja sen sisällöistä.

Uutiskirjeitä pääset tilaamaan osoitteesta uutiskirje.tilintarkastajat.fi

Tervetuloa mukaan sosiaalisen median yhteisöihimme.

Tykkää, jaa, kommentoi ja julkaise somessa!

@Suomen Tilintarkastajat ry

@STyhdistys

@Suomentilintarkastajat

Oppiminen on Rajatonta

IFRS

Palkkahallinto

Kirjanpito

Kestävä liiketoiminta

Tilinpäätös

Sisäinen laskenta

Verotus

Rajaton-asiakkaana saat kattavan koulutus-
tarjonnan kiinteällä vuosimaksulla!